

Vlaamse
Regering

Sven Gatz

Vlaams Minister van Cultuur, Media
Jeugd, en Brussel

Beleidsnota Cultuur

2014-2019

Kwaliteit Kunstenaars
Vlaanderen Frankfurter-Buchmesse
creativiteit bibliotheken
amateurkunsten Beeldende-Kunst
Circus wereld
subsidie taxshelter **Visienota publiek**
Franse-gemeenschap duurzaam collectie
innovatie theater vrijwilligers Nederland
dans investeringen film erfgoed
kunstuopregeligen uitwisseling jongel samenwerken
diversiteit waarde Dynamiek
platform podia muziek landschap sociaal
Brussel bilaterale Vlaanderenstellingen
audiorisuele repertoire
internationaal crowdfunding
toekenning succesverhaal alternatieve-financiering
musea **Cultuur**
cultureel-werk Samenleving
gemeentefonds strategische
cultuur&gemeenschapscentra raden-vari-bestuur
participatie
boekensector

INHOUDSTAFEL

Lijst met afkortingen.....	4
Managementsamenvatting.....	5
I. INLEIDING.....	7
II. OMGEVINGSANALYSE.....	9
1. Waarde van cultuur.....	9
2. Het Vlaamse kunstenlandschap.....	9
3. Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) (Filmfonds) en Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL).....	10
4. Culturele infrastructuur.....	11
5. Internationaal cultuurbeleid.....	11
6. E-cultuur en digitalisering.....	11
7. Participatie en superdiversiteit.....	12
8. Cultuureducatie – groeien en doorgroeien in en door cultuur.....	12
9. Cultureel erfgoed.....	13
10. Sociaal-cultureel werk, circus- en amateurkunsten en lokaal cultuurbeleid.....	13
11. Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap.....	14
12. Bestuurlijke wijzigingen.....	15
III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN.....	16
1. SD 1 Een duurzaam en geïntegreerd kunstenbeleid voeren op lange termijn.....	16
1.1. OD 1 Strategische visienota kunsten uitwerken met duidelijke prioriteiten en keuzes.....	16
1.2. OD 2 Een dynamische invulling geven aan het nieuwe Kunstendecreet en de versnippering aanpakken.....	17
1.3. OD 3 Positie van de kunstenaar duurzaam versterken met aandacht voor jong talent.....	17
1.4. OD 4 Een dynamisch ondersteuningsbeleid voeren met voldoende ruimte voor projecten en vernieuwing en een evenwicht tussen productie en presentatie.....	18
1.5. OD 5 Een geïntegreerd letterenbeleid voeren.....	18
1.6. OD 6 Een geïntegreerd filmbeleid voeren.....	19
2. SD 2 Ondernemerschap, alternatieve financieringsvormen en professionalisering in de culturele sector stimuleren.....	20
2.1. OD 1 De aandacht voor de economische waarde van cultuur versterken.....	21
2.2. OD 2 Samenwerkingsverbanden stimuleren binnen en buiten de culturele sector.....	21

2.3.	OD 3 Alternatieve, private financieringsvormen exploreren en implementeren	22
2.4.	OD 4 Cultural Governance als hefboom tot professionalisering van organisaties en bestuursorganen inzetten	23
2.5.	OD 5 Het opdrachtgeverschap voor kunst in de publieke ruimte professionaliseren.....	24
3.	SD 3 Investeren in duurzame culturele infrastructuur	24
3.1.	OD 1 Investeren in cultuurpatrimonium in overleg met andere beleidsdomeinen en lokale overheden	24
3.2.	OD 2 Een inhaalbeweging maken op het vlak van het preventief onderhoud van de bestaande accommodaties	25
3.3.	OD 3 Ontwikkelen van een ondersteunend beleid voor innovatieve culturele infrastructuur.....	25
4.	SD 4 Inzetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid als speerpunt	26
4.1.	OD 1 Vlaanderen positioneren als draaischijf voor talent en expertise van wereldniveau	27
4.2.	OD 2 Onderhouden van culturele banden met prioritaire partners.....	27
4.3.	OD 3 Maximaliseren van de dialoog tussen het Vlaamse en internationale beleidsniveau	28
4.4.	OD 4 Ontsluiten van internationale financieringskanalen	29
5.	SD 5 Het realiseren van culturele en maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk	29
5.1.	OD 1 Prioriteit maken van een duurzame, digitale bewaring, ontsluiting en toegankelijkheid.....	29
5.2.	OD 2 Impulsen geven aan constante innovatie.....	30
5.3.	OD 3 Inzetten op een integrale digitale uitbouw van een lokaal cultuurbeleid als bijdrage tot e-inclusie in een vernieuwd samenspel tussen Vlaanderen en het lokale niveau	30
5.4.	OD 4 Stimuleren van nieuwe productie- en distributiemodellen die inspelen op de digitale realiteit.....	31
6.	SD 6 Stimuleren en ondersteunen van 'leren door te participeren' en 'participeren door te leren' in een superdiverse samenleving	31
6.1.	OD 1 Vanuit een integrale visie op cultuureducatie en cultuurparticipatie de beleidsinstrumenten optimaliseren op basis van en door implementatie van relevante onderzoeksresultaten en conceptnota's	32
6.2.	OD 2 De culturele opdracht van de mediasector en de publieke omroep verder uitbouwen.....	33
6.3.	OD 3 Inzetten op levenslang en levensbreed leren en bewaken van de aansluiting van de cultuursectoren bij de Vlaamse Kwalificatiestructuur en het EVC-beleid	33
6.4.	OD 4 Investeren in de relatie met het onderwijs als bevoorrechte samenwerkingspartner.....	34

7.	SD 7 Een langetermijnvisie ontwikkelen inzake de zorg voor en ontsluiting van cultureel erfgoed in en voor Vlaanderen.....	34
7.1.	OD 1 Een meer collectiegericht ondersteuningsbeleid voeren en een gerichte uitbouw en beter beheer van de 'Collectie Vlaanderen'	34
7.2.	OD 2 Uitbouwen van een door Vlaanderen geregisseerde depotwerking in functie van een haalbaar behoud en beheer van collecties.....	36
7.3.	OD 3 Publieksgerichte samenwerking tussen erfgoedgemeenschappen en -instellingen actief stimuleren	37
7.4.	OD 4 Cultureel-erfgoedconvenants efficiënt en effectief inzetten.....	37
7.5.	OD 5 Inzetten op cultureel erfgoed als factor voor duurzame economische ontwikkeling.....	38
7.6.	OD 6 Internationale uitwisseling en netwerking op vlak van cultureel en immaterieel erfgoed stimuleren.....	38
8.	SD 8 Inzetten op een dynamisch, toegankelijk en uitnodigend sociaal-cultureel, circus- en amateurkunstenveld.....	39
8.1.	OD 1 Het beleidskader sociaal-cultureel volwassenenwerk aanpassen tot een stimulerend instrument voor een sector in verandering.....	39
8.2.	OD 2 Detecteren en valoriseren van voorbeeldwerkingen, experimenten en verenigingsvormen die een voortrekkersrol inzake diversiteit en culturele innovatie opnemen	39
8.3.	OD 3 De draagwijdte van de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal onderzoeken.....	40
8.4.	OD 4 Verder ontwikkelen van het circusbeleid.....	40
8.5.	OD 5 Investeren in amateurkunsten als motor voor creativiteit en verbinding	41
8.6.	OD 6 Een werkbaar, gecoördineerd hedendaags vrijwilligersbeleid uitbouwen.....	41
9.	SD 9 Heldere ambitieniveaus en duidelijke en meetbare doelstellingen stellen voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap.....	41
9.1.	OD 1 De lijst van instellingen van de Vlaamse Gemeenschap actualiseren.....	41
9.2.	OD 2 Het KMSKA en het M HKA uitbouwen als expertisecentra en motoren voor een inhaalbeweging in het Vlaamse erfgoed- en museumveld.....	42
10.	SD 10 Naar geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en -instrumenten evolueren	43
10.1.	OD 1 Intekenen op de Vlaamse toegevoegde waarde ten aanzien van het lokaal cultuurbeleid.....	43
10.2.	OD 2 Rol van de bovenbouw en van de koepels herdefiniëren en wegwerken van overlappingsen	44
10.3.	OD 3 Monitoring, gegevensregistratie en -analyse verder uitbouwen.....	44
10.4.	OD 4 Werk maken van de interne staatsvorming en de overheveling van de taken en bevoegdheden van de provincies	45
	IV. BIJLAGE: KOPPELING MET DE BEGROTING.....	46
	V. BIJLAGE: REGELGEVINGSAGENDA.....	50

LIJST MET AFKORTINGEN

AB:	Ancienne Belgique
BIOS:	Online gegevensregistratie bibliotheken
CAHF:	Contemporary Art Heritage Flanders
CCinCijfers:	Cultuurcentra in Cijfers
CCS:	Culturele en Creatieve sectoren
CJSM:	Cultuur Jeugd Sport en Media
CRKC:	Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur
EU:	Europese Unie
EVC:	Erkennen van Verworven Competenties
EVA:	Extern Verzelfstandigd Agentschap
FARO:	Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw
FIT:	Flanders Investment & Trade
Flanders DC:	Flanders District of Creativity
FoCI:	Fonds Culturele Infrastructuur
FOD:	Federale Overheidsdienst
IALS:	International Adult Literacy Survey
KMSKA:	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
LOCUS:	Steunpunt voor bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra en lokaal cultuurbeleid in Vlaanderen
M HKA:	Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen
MIX:	iMinds Media Innovatie Centrum
PACKED:	Landelijk expertisecentrum voor digitaal erfgoed
PIAAC:	Programme for the International Assessment of Adult Competencies
PPS:	Publiek-private samenwerking
RSZ:	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
UK:	United Kingdom
UNESCO:	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VAF:	Vlaams Audiovisueel Fonds
VFL:	Vlaams Fonds voor de Letteren
VGT:	Vlaamse Gebarentaal
VIA:	Vlaamse Intersectorale Akkoorden
VIAA:	Vlaams Instituut voor Archivering
VKC:	Vlaamse Kunstcollectie
VKS:	Vlaamse Kwalificatiestructuur
Vlacc:	Vlaamse Centrale Catalogus
VRT:	Vlaamse Radio- en Televisieomroep
VUB:	Vrije Universiteit Brussel

MANAGEMENTSAMENVATTING

De dynamische invulling van het nieuwe Kunstendecreet zal één van de belangrijke aandachtspunten worden van deze beleidsperiode. Ik wil het landschap gericht ondersteunen. Kunstenaars liggen aan de basis van de kwaliteit, diversiteit en dynamiek van de culturele sector in Vlaanderen, maar hun sociaal-economische positie is nog steeds precair. Het is dan ook mijn doel de kunstenaar een meer centrale plaats te geven. In de strategische visienota waarin het decreet voorziet, zal ik die beleidsaccenten concreet vertalen naar het kunstenveld. Bij de opmaak ervan zal ik overleggen met de sector en met de belanghebbenden. Deze visienota zal, zoals voorzien in het Kunstendecreet, uiterlijk op 1 april 2015 worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

Het gastlandschap van Vlaanderen en Nederland op de Frankfurter Buchmesse in 2016 moet één van de hoogtepunten worden van de komende bestuursperiode. De etalage die onze Vlaamse literatuur en het boekenvak in het algemeen samen met Nederland in Frankfurt krijgt, moet onze letteren doen schitteren en onze boekensector stimuleren. De Buchmesse moet het brede culturele leven in de Lage Landen in de kijker plaatsen. Die focus op het internationale vormt een rode draad doorheen het gehele cultuurbeleid. Met Nederland zullen we in 2015 de 20ste verjaardag van het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland vieren. Maar de wereld reikt natuurlijk verder dan onze naaste burens en daarom wil ik een open vizier houden. Zonder aandacht te verliezen voor ad hoc opportuniteiten, wil ik voornamelijk vanuit een langetermijnvisie werken aan duurzame relaties. Daarnaast zal ik graag invulling geven aan het cultureel samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap dat tijdens de vorige legislatuur werd afgesloten.

Zoals vele anderen ben ik opgetogen over de mooie resultaten van ons filmbeleid. De Vlaamse film is een kwaliteitslabel geworden. Dankzij het talent in de brede audiovisuele sector gooiden we met onze producties de jongste jaren hoge ogen op internationale podia en beroemde filmfestivals. Ook de tax shelter, waardoor de overheidsmiddelen die we inzetten tot grote terugverdieneffecten leiden, speelt in dat succesverhaal een glansrol. Het voorbeeld van onze Vlaamse film illustreert mooi hoe cultuur, naast een waarde op zich, een meerwaarde levert aan de hele samenleving en ook aan de economie. Cultuur is immers ook een motor en voedingsbodem voor innovatie, toerisme, lokale en regionale ontwikkeling, buitenlandse investeringen, bloeiende handel en creatieve economie

Met de federale overheid zal ik nagaan of we de tax shelter kunnen uitbreiden naar andere culturele sectoren. Ook wil ik inzetten op alternatieve financieringsvormen die elders al hun nut hebben bewezen, zoals bijvoorbeeld crowdfunding, een kunstkoopregeling en fiscale maatregelen.

Ik wil werk maken van een langetermijnvisie op cultureel erfgoed in Vlaanderen en zal het cultureel erfgoeddecreet uitvoeren. Bij de toekenning van middelen voor collectiebeherende instellingen besteed ik bijzondere aandacht aan het collectiegericht denken. Tevens zal mijn aandacht uitgaan naar een duurzame digitale bewaring en ontsluiting, een publieksgerichte samenwerking tussen erfgoedgemeenschappen en -instellingen en naar een door Vlaanderen geregisseerde depotwerking. Om roerend cultureel erfgoed in Brussel beter te beschermen zal ik met de federale overheid, de Franse en Duitstalige Gemeenschap een samenwerkingsakkoord uitwerken.

Het regeerakkoord bevat enkele doelstellingen die de lokale autonomie willen versterken. Zo zullen enkele sectorale subsidiestromen via het Gemeentefonds naar de lokale besturen gaan. De rol van de Vlaamse overheid bij het lokale cultuurbeleid wordt daardoor meer coördinerend en ondersteunend. Op vlak van

de digitale uitdagingen kan de Vlaamse overheid een belangrijke rol spelen. Meer en meer wordt culturele content via nieuwe digitale dragers verspreid en geconsumeerd. Ik zal ook verder investeren in cultuurparticipatie met o.a. het beschikbaar maken van de Uitpas voor heel Vlaanderen, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 132).

De provincies zullen worden ontheven van hun persoonsgebonden bevoegdheden. Dat houdt in dat hun initiatieven inzake cultuur zullen worden ondergebracht bij de Vlaamse overheid of bij de lokale besturen. Ik zal er door overleg met de provincies, steden en gemeenten en de culturele sector op toezien dat deze provinciale taken en bevoegdheden terecht komen bij het meest geschikte overheidsniveau.

De Vlaamse overheid heeft nu al enkele culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap in beheer: Ancienne Belgique (AB), Kunsthuis Vlaanderen, deFilharmonie, deSingel, Brussels Philharmonic, M HKA en KMSKA. In de toekomst wil ik de lijst van instellingen van de Vlaamse Gemeenschap actualiseren. Ik wil heldere ambitieniveaus bepalen voor deze instellingen. Ze dienen niet alleen te voorzien in een klassiek repertoire, maar moeten ook een platform worden voor nieuwe artistieke ontwikkelingen en jong talent.

De sociaal-culturele sector staat voor toekomstgerichte uitdagingen. Het steunen op vrijwilligers is hierbij essentieel. Ik wil met de diverse stakeholders uit de betrokken domeinen waar vrijwilligerswerk fundamenteel is, een traject opzetten om een gecoördineerd vrijwilligersbeleid te ontwikkelen. Bovendien wil ik, in dialoog en samenwerking met het brede culturele veld, resultaten in het belang van de superdiverse samenleving zien. Nieuwe alternatieve werkvormen, die niet op steun kunnen rekenen binnen de huidige beleidskaders, slagen er vaak in diversiteit en culturele innovatie te integreren in hun werking. Ik wil dan ook meer ruimte bieden voor deze vernieuwers en experimenten.

Circusartiesten zoeken momenteel de grenzen op van allerhande kunstvormen zoals dans, theater of muziek. De sector heeft zich de jongste jaren verrassend verder ontwikkeld en wordt gesmaakt door iedereen. Ik wil deze en andere sectoren, zoals de amateurkunsten, verder opvolgen en ondersteunen.

I. INLEIDING

Een duurzame en ambitieuze cultuurbeleidsvisie vertrekt van de waarde van cultuur voor de samenleving. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen veranderen onze samenleving in een sneltempo. Dit vraagt van mensen, zowel op professioneel als persoonlijk vlak, een breed gamma aan competenties. Een hoogontwikkelde democratische samenleving steunt op kritische en verantwoordelijke burgers die maximale kansen moeten krijgen om zich te ontplooiën en competenties te verwerven. Cultuurbeleving is hierin onontbeerlijk. Door zich cultureel te engageren doen mensen competenties op die hen houvast bieden binnen andere levensdomeinen. Cultuur prikkelt, zorgt voor een brede en open kijk op de wereld, en stimuleert burgerzin, identiteitsbeleving en een kritisch zelfbewustzijn.

Vlaanderen is een culturele topregio met een rijk erfgoed, een sterk sociaal-cultureel werk, een uitgebreid amateurkunstennetwerk, een vernieuwend circuskunstenveld en een authentieke hedendaagse kunstensector en creatieve industrie. Onze culturele sector speelt een cruciale rol als motor van creativiteit, innovatie en gemeenschapsvorming. De sector draagt ontegensprekelijk ook bij aan de internationale uitstraling en economische ontwikkeling van Vlaanderen.

Cultuur is onmisbaar, een cultuurbeleid dus ook. Dit beleid mag niet bevoogden maar moet voorwaarden scheppen, kansen bieden en autonomie en ondernemerschap stimuleren. Cultuur is een motor van maatschappelijke groei en verandering en heeft daarom nood aan vrijheid om deze rol optimaal te vervullen. Deze vrijheid geldt zowel voor de cultuurmaker als voor de cultuurconsument, en vraagt de juiste randvoorwaarden om tot een dynamische cultuurproductie en -participatie te komen.

Ik wil een cultuurbeleid uitbouwen dat vertrekt vanuit de kracht van de Vlaamse culturele actoren en het publiek en dat wegen opent en ruimte geeft. In mijn cultuurbeleid stel ik vijf krachtlijnen centraal: duurzaamheid, innovatie, samenwerking en krachtenbundeling, internationalisering en empowerment en levenslange en levensbrede participatie. Deze krachtlijnen vertalen zich in vijf beleidsambities die ik de volgende vijf jaar wil realiseren, en vormen de bouwstenen van mijn cultuurbeleid voor de volgende vijf jaar. Ze komen dan ook als rode draad terug doorheen de strategische en operationele doelstellingen die ik in mijn beleidsnota Cultuur zal toelichten.

Ten eerste ambieer ik een duurzaam cultuurbeleid dat niet alleen oog heeft voor de culturele output op korte termijn (vb. ticketinkomsten, bezoekerscijfers, tewerkstelling), maar ook en vooral voor de waarde van cultuur op (middel)lange termijn (vb. maatschappelijke en intrinsieke waarde, multiplicator- en spillovereffecten in de bredere samenleving en economie). De culturele sector denkt op langere termijn dan de duur van een legislatuur en beoogt een zekere continuïteit. Beleidsmaatregelen op langere termijn, die bijdragen tot de structurele versterking van de sector, zijn belangrijk en verdienen mijn aandacht. Zo wil ik bijvoorbeeld investeren in duurzame toonaangevende culturele infrastructuur en in grote ambitieuze instellingen als ambassadeurs van Vlaanderen. Verder is het mijn ambitie om werk te maken van een langetermijnvisie op cultureel-erfgoed en van een strategische visie kunsten om het Vlaamse kunstenlandschap en de positie van de kunstenaar te versterken.

Daarnaast wil ik een impulsbeleid gericht op innovatie voeren dat culturele actoren actief stimuleert om proactief en ondernemend in te spelen op maatschappelijke, inhoudelijke en professionele uitdagingen (o.a. digitalisering, globalisering, superdiversiteit). Ik wil de sector uitdagen om innovatieve vormen en

benaderingen van productie, presentatie, participatie, financiering en organisatie te exploreren en te valoriseren. Cultuur geraakt steeds meer verweven met digitale technologieën en sociale media. Willen we de boot van de digitale shift niet missen, dan zullen we een inhaalbeweging moeten maken. Ook op vlak van innovatieve business- en financieringsmodellen stellen zich uitdagingen. Deze modellen komen niet in de plaats van, maar naast subsidies te staan, met als doel de culturele sector slagkrachtiger te maken, en de samenleving nauwer te betrekken bij de cultuurpraktijk.

Ten derde beoog ik een geïntegreerd en verbindend cultuurbeleid dat samenwerking centraal stelt en bruggen slaat tussen publiek en privaat, tussen cultuur en economie, tussen analoge en digitaal, tussen kleinere en (middel)grote organisaties, tussen diverse gemeenschappen. Een duurzame versterking van de culturele sector veronderstelt samenwerking en krachtenbundeling over beleidsniveaus en beleidsdomeinen heen. Binnen een context van toenemende decentralisatie van het lokaal cultuurbeleid, wil ik zoeken naar een nieuwe vorm van ondersteuning die de lokale realiteit slagkrachtig verbindt met de Vlaamse beleidsambities. Zo wil ik samen met de lokale besturen en met het beleidsdomein onroerend erfgoed werk maken van een integrale erfgoedzorg met een breed maatschappelijk draagvlak. Ook wil ik samenwerking binnen en buiten de culturele sector actief stimuleren om de slagkracht van culturele actoren te verhogen.

Verder wil ik een (sector)ondersteunend en faciliterend internationaal cultuurbeleid ontwikkelen met aandacht voor productie, presentatie en promotie. Dit beleid moet zowel de belangen van Vlaanderen als de internationale uitstraling, netwerking en werking van Vlaamse culturele actoren ten goede komen. Cultuur is een hefboom om een venster op de wereld te openen, als blik op de wereld, maar ook als blik van de wereld op onze cultuur. Het is inspirerend en verrijkend om de eigen culturele identiteitsbeleving ook buiten de landsgrenzen te toetsen. Uit het subtiele samenspel en het op elkaar laten inwerken van culturen worden inzicht, alertheid en empathie losgeweekt als essentiële onderdelen van elk groeiproces.

Tot slot zal ik inzetten op een emanciperend cultuurbeleid gericht op empowerment en levenslang en levensbreed leren en participeren aan cultuur. Het individu van de 21ste eeuw ziet zich meer dan ooit voor de uitdaging geplaatst om het eigen parcours van zijn ontwikkeling vorm te geven. Om mensen te sterken in hun zelfbewustzijn en maatschappelijke participatie, is het belangrijk dat iedereen binnen een superdiverse samenleving kansen krijgt en uitgedaagd wordt om levenslang en levensbreed te participeren aan cultuur. Ik wil werken aan een participatie die mensen verrijkt met nieuwe kennis, inzichten, perspectieven en breed inzetbare competenties. Een geïntegreerd diversiteitsbeleid en een integrale visie op cultuureducatie en cultuurparticipatie staan hierbij voorop. In deze context is het belangrijk dat het sociaal-cultureel werk zijn voorttrekkersrol als bruggenbouwer in een superdiverse samenleving kan consolideren en kan blijven zorgen voor sociale cohesie, maatschappelijk engagement, diversiteit en burgerschap. Ook de amateurkunsten, als motor voor creativiteit en verbinding, en de circuskunsten, als participatieve en gemeenschapsvormende kunstvorm, spelen hier een belangrijke rol.

Sven Gatz

Vlaams Minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel

II. OMGEVINGSANALYSE

1. Waarde van cultuur

Een duurzame, ambitieuze cultuurbeleidsvisie vertrekt van de waarde van cultuur voor de samenleving. Volgens het onderzoek de 'Waarde van cultuur' (2014) ligt haar belangrijkste waarde in de zin die mensen via cultuur kunnen geven aan hun leven en aan hun plaats in de samenleving. Elk individu streeft er naar om invulling te geven aan de eigen behoeften, die grotendeels van immateriële aard zijn. Cultuur kan een zeer prikkelende rol spelen in dit proces van behoefteninvulling, en is ook een 'weg naar ontroering' in de breedste zin van het woord. Cultuurbeleving prikkelt en motiveert, genereert creativiteit, en laat toe de dag van morgen anders en gedurfter in te vullen. Het leidt tot zelfontplooiing, empowerment en sociale cohesie. Cultuurmakers en cultuurgebruikers tasten samen vertrouwde grenzen af en verbreden onze horizon.

Cultuur heeft ook een belangrijke economische waarde, zoals blijkt uit de studie 'Creatieve Industrieën in Vlaanderen – update' (2014) van Flanders DC Kenniscentrum. Zo waren de culturele en creatieve sectoren in 2010 (meest recente cijfers) goed voor meer dan 126.000 jobs en vertegenwoordigden ze 3% van het Bruto Binnenlands Product en dat zowel binnen de profit- als de non-profitsector. Ze draaiden een omzet van 22,6 miljard euro en realiseerden een toegevoegde waarde van 6,9 miljard euro.

Daarnaast heeft cultuur multiplicatoreffecten binnen de bredere economie en positieve spillovereffecten binnen sectoren zoals media, toerisme, buitenlandse handel, innovatie. De culturele sector vormt ook een motor van lokale en regionale ontwikkeling. Culturele projecten, organisaties en kunstenaars worden beschouwd als belangrijke 'soft location factoren' om de aantrekkingskracht van steden en regio's te verhogen voor inwoners, investeerders, toeristen en nieuw creatief talent. Om deze cross-over effecten te optimaliseren is het belangrijk de culturele sector ook in te bedden in een breder economisch, lokaal en regionaal ontwikkelingsbeleid.

2. Het Vlaamse kunstenlandschap

Het samenspel van sectorinitiatief en beleidsmatige steun leidde de jongste decennia tot expertiseopbouw, een breed ondersteuningsinstrumentarium (via het Kunstendecreet en verfondsing) en een fijnmazig netwerk van culturele infrastructuur. Toch moet rekening gehouden worden met een aantal uitdagende tendensen voor het kunstenveld:

- Het is onmiskenbaar dat het aantal organisaties de laatste jaren sterk is toegenomen bij een min of meer gelijkblijvend budget (met uitzondering van de besparing 2015). Daarnaast laten ook besparingen bij lokale besturen en uitwisselingslanden zoals Nederland en Frankrijk zich voelen in de middelen van organisaties.
- Door de economische uitdagingen, maar ook door de toenemende aan kunstenaars gestelde verwachtingen om super flexibel en poly-actief te zijn, en liefst te werken in een freelance-statuuut, worden artistieke loopbanen steeds meer versnipperd en kwetsbaar.
- De sterke lokale vernetwerking van culturele infrastructuur is een troef voor het kunstenveld, maar ook lokaal zoekt men meer inkomsten en dus grotere publieken. De speel- en toonmogelijkheden nemen af terwijl het aantal producties toenam.

Daarnaast zijn er aandachtspunten voor een duurzaam en geïntegreerd kunstenbeleid op langere termijn. Deze zullen worden geconcretiseerd in de strategische visienota kunsten.

- De overheid verwacht van gesubsidieerde actoren dat ze ondernemerschap en een minimumaandeel aan eigen inkomsten realiseren. Subsidies kunnen dus beschouwd worden als een hefboom, met een terugverdieneffect. Hierbij zijn er echter aandachtspunten te formuleren. Ten eerste zijn er grote verschillen tussen deelsectoren. Waar de markt faalt, moet de overheid zich de vraag stellen wat er verloren gaat als ze niet ingrijpt. Ten tweede is er een grens aan private financiering. De ervaring in Nederland toont dat de markt niet (althans niet onmiddellijk) opneemt wat de overheid loslaat, want ook in een meer marktgerichte context zorgt de crisis ervoor dat men minder investeert in maatschappelijke projecten waarvan de return-on-investment moeilijk meetbaar is. En ten derde moet een kunstenaar toch vooral kunstenaar kunnen blijven.
- De toenemende digitalisering zorgt voor een deels nieuwe cultuurproductie, -spreiding en -consumptie. Vooral door hun kleinschaligheid en hun gebrek aan knowhow benutten de meeste organisaties de nieuwe digitale mogelijkheden nog steeds vrij beperkt, en vooral voor hun communicatie. Hier liggen kansen om een nieuw 'gedigitaliseerd publiek' aan te spreken.
- Er is een duidelijke samenhang tussen cultuurparticipatie en sociale parameters (o.a. opleiding, inkomen, werk). De uitdaging is om uitsluitingsmechanismen die de toegang tot de sector verhinderen actief aan te pakken, en nieuwe formats en strategieën te ontwikkelen om menselijk en artistiek kapitaal aan te boren. Het is positief dat ook andere beleidssectoren het leren via kunst stimuleren. In de praktijk worden zulke initiatieven van onderuit echter vaak gehinderd door de verkokering van het beleid. Innovatieve samenwerkingsverbanden tussen verschillende sectoren (cultuur, jeugd, welzijn, onderwijs) blijven nog te zeldzaam.
- Internationaal werken is een kritische succesfactor voor de leefbaarheid van de kunsten. In heel Europa werd sterk bespaard op internationale werking waardoor buitenlandse presentatiemogelijkheden steeds beperkter worden.

3. Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) (Filmfonds) en Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL)

De voorbije jaren bevestigde de Vlaamse audiovisuele productie zich als 'sterk merk' in Vlaanderen en het buitenland. Ook de erkenning van Vlaams talent in het buitenland breidt stelselmatig uit. Het huidige succes van de 'Vlaamse film' is mede te danken aan de ondersteuning door het VAF. In de nieuwe beheersovereenkomst 2014-2018 met het VAF Filmfonds werden de fundamenten gelegd voor een geïntegreerd filmbeleid. In het kader van de nieuwe taken die aan het VAF werden toevertrouwd, herzag ze haar werking en evolueerde de vzw van de drie gekende pijlers naar zes domeinen: (1) vorming, (2) kennisopbouw, (3) steun aan creatie, (4) promotie en communicatie, (5) verspreiding filmcultuur en (6) economische maatregelen. Het VAF neemt hierbij een belangrijke scharnierpositie in tussen de overheid en de audiovisuele sector.

Het letteren- en boekenvak staat vandaag voor grote uitdagingen. Er is de hierboven reeds aangehaalde moeilijke sociaal-economische positie van individuele kunstenaars, in dit geval de auteur, literaire vertaler of illustrator. Daarenboven zit het commerciële boekenvak in een transitiefase. De snelle en drastische veranderingen (o.a. digitalisering, maar ook schaalvergroting en globalisering) in het boekenvak zetten zowel de boekhandel als de uitgeverij onder druk en die zullen zichzelf de komende 5 jaar grondig moeten heruitvinden.

4. Culturele infrastructuur

De Vlaamse overheid heeft verschillende gebouwen in eigendom of in erfpacht waarbij nood is aan grote(re) onderhouds-, instandhoudings- en/of renovatiewerken. Voor deze infrastructuur is een inhaalbeweging nodig. Een belangrijk lopend infrastructuurproject is het masterplan renovatie KMSKA. Andere projecten, zoals het Kasteel van Gaasbeek en het Frans Masereel Centrum, bevinden zich in de opstartfase, en nog anderen zoals het M HKA in de studiefase. Naast renovaties moet er ook gestreefd worden naar de optimalisatie van de huidige accommodaties.

Op initiatief van de Vlaamse ministers van Cultuur en van Jeugd heeft de Vlaamse Regering tijdens de vorige legislatuur het besluit goedgekeurd voor het verlenen van investeringssubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang. Het besluit legt de nieuwe prioriteiten voor 2012-2016 vast.

5. Internationaal cultuurbeleid

De internationale dimensie is een integraal en onlosmakelijk deel van het cultuurbeleid, en vormt vandaag één van de kritische succesfactoren voor professionalisering, duurzame carrièreopbouw en de leefbaarheid van kunstenaars en organisaties. Tegelijk is de kwaliteit van ons cultureel landschap een bijzonder grote troef voor onze internationale positionering en uitstraling.

Deze sterke positie blijkt echter geen verworven recht. Onder budgettaire druk worden buitenlandse presentatiemogelijkheden steeds kortstondiger en schaarser. Dit legt een hypotheek op een duurzame internationale werking en verankering.

Ten aanzien van deze uitdagingen vervult de overheid een voornamelijk faciliterende en stimulerende rol door in gediversifieerde ondersteuning te voorzien en kansen te creëren voor initiatieven die de sectoren zelf ontwikkelen. Daarnaast neemt de overheid ook een regisserende rol op door het uitzetten van strategische lijnen voor internationaal beleid. Deze lijnen, die steunen op inhoudelijke, diplomatieke en geografische prioriteiten, moeten in nauw verband staan met wat zich op de internationale en multilaterale fora aandient. Ze houden tegelijkertijd rekening met de eigen belangen en de belangen die voortvloeien uit bilaterale partnerschappen. Het uitgangspunt blijft weliswaar de intrinsieke waarde van kunst en cultuur. Internationale organisaties zoals de Europese Unie, de Raad van Europa en de Verenigde Naties hebben de voorbije decennia steeds nadrukkelijker een rol opgenomen in allerhande beleidsvorming, al dan niet bindend van aard, waarvan we de impact tot op het nationale, regionale en zelfs lokale niveau ervaren.

Het is niet langer mogelijk en wenselijk om de eigen beleidsontwikkeling los van deze internationale tendensen te zien. De overheid staat, samen met het culturele veld, voor de uitdaging om de rol van cultuur op gepaste manier in de meest uiteenlopende internationale beleidsthema's te integreren, zowel bilateraal als op grotere schaal.

6. E-cultuur en digitalisering

Digitale ontwikkelingen, sociale media en mobiele communicatietechnologieën veranderen de maatschappij in een sneltempo. Cijfers van de Participatiesurvey 2009 tonen aan dat ook cultuur steeds meer verweven geraakt met het gebruik van digitale technologieën en sociale media. Analoge content van culturele organisaties wordt geleidelijk aan gedigitaliseerd. Ook wordt er steeds meer content digitaal geboren, waardoor het beschikbare aanbod exponentieel groeit.

Digitale content kan zonder kwaliteitsverlies bewerkt en opgeslagen worden en is via diverse distributiekanaal (o.a. internet, digitale tv, mobiele dragers) overal consulteerbaar. Hoewel de afgelopen jaren sterk werd ingezet op digitalisering van analoge culturele content, is de achterstand nog niet weggewerkt. Een inhaalbeweging dringt zich dan ook op.

De nieuwe digitale ontwikkelingen en sociale media grijpen in op elk onderdeel van de werking van culturele organisaties. Digital born en gedigitaliseerde content vormen een waardevolle grondstof waarmee sectoren nieuwe experimenten kunnen opzetten. Standaardisering, open data, het bereiken van een (nieuw) publiek en het respecteren van auteursrechten zijn nieuwe sporen die onvoldoende ontwikkeld zijn. Daarnaast moet gewerkt worden aan digitale inclusie, waarbij het identificeren en wegwerken van drempels voor brede lagen van de bevolking centraal staat.

7. Participatie en superdiversiteit

Onze samenleving wordt steeds meer divers en heterogeen. Men spreekt van 'superdiversiteit', omwille van een grotere diversiteit in landen van herkomst. De verscheidenheid in religieuze of wereldbeschouwelijke opvattingen, culturele expressies en tradities springt meer en meer in het oog, en dit zowel in de stedelijke als meer landelijke gebieden. Naast de culturele diversiteit neemt ook de maatschappelijke diversiteit manifest toe. Uitsluiting bedreigt steeds meer groepen. In een context van migratie en integratie worden samenlevingsproblemen en sociale ongelijkheden vaak verklaard door etnische en culturele verschillen. Omgaan met etnische en culturele diversiteit staat niet op zich, maar moet kaderen in een brede aanpak van omgaan met diversiteit. In een superdiverse samenleving vallen sociale, economische, culturele en etnische verschillen nog meer samen en ontstaan maatschappelijke ongelijkheden die zichzelf versterken.

Sociale ongelijkheid weerspiegelt zich ook in de deelname aan cultuur. Er is nog steeds een participatiedeficit van deze groepen op vlak van de organisaties en hun personeel, het bestuur, het aanbod, de participant. Wie heel zijn leven of zelfs generatie op generatie uitsluiting ervaart (sociaal en structureel), vindt zijn weg niet naar het brede culturele veld. Cultuur zou nochtans een dagelijkse en vertrouwde leer- en leefomgeving moeten zijn voor ieder mens.

8. Cultuureducatie – groeien en doorgroeien in en door cultuur

In deze hoogontwikkelde samenleving heeft men professioneel en persoonlijk een breed gamma aan competenties nodig. Cultuur speelt hierbij een cruciale rol. Door zich (als vrijwilliger, amateurkunstenaar, bestuurslid, participant) cultureel te engageren doen mensen, bewust of onbewust, (sleutel)competenties op. De aandacht van (inter)nationale beleidsmakers voor cultuureducatie en voor creativiteits- en talentontwikkeling, cultureel leren en geletterdheid is manifest toegenomen, zo bleek uit de Veldtekening Cultuureducatie (2011) en het onderzoek 'De waarde van cultuur' (2014). Ook het ontstaan van cultuureducatieve netwerken op regionaal of lokaal niveau is hier een illustratie van.

Op Vlaams niveau vertaalden de toegenomen aandacht en de toenadering tussen Cultuur, Onderwijs en Jeugd zich in een aanzet voor een transversaal, strategisch beleidskader, geïnspireerd door de conceptnota's 'Groeien in cultuur' (gericht op kinderen en jongeren) en 'Doorgroeien in cultuur' (gericht op volwassenen). Leren in cultuur (cultuur als doel) en leren door cultuur (cultuur als middel) zijn in deze even relevant en verdienen gelijkmatige erkenning. Het is precies de overlap en

complementariteit tussen beiden die als bijzonder waardevol kan beschouwd worden.¹

Het is echter schrijnend vast te stellen dat het recente PIAAC-onderzoek uitwijst dat, t.o.v. het IALS-onderzoek van 1996, nog steeds 1 op 7 Vlamingen laaggeletterd is. Vooral de groepen migranten, laagopgeleiden, anderstaligen en ouderen binnen de laaggeletterden zijn sterk toegenomen. Voor wie een drempel ervaart om te participeren aan cultuureducatie binnen een formele of niet-formele context, kunnen informele leerprocessen of minder institutionele culturele praktijken een cruciale opstap zijn.

9. Cultureel erfgoed

De meest uiteenlopende voorwerpen, maar ook gebruiken en tradities kunnen als erfgoed beschouwd worden. Cultureel erfgoed is een gemeenschappelijk goed voor de samenleving. Het vormt onze geheugens, levert een bijdrage aan onze individuele en collectieve identiteitsvorming, geeft inzichten in maatschappijen en mensen uit het verleden, maar ook uit het heden.

Het instrumentarium dat de afgelopen 15 jaar werd uitgetekend evolueerde naar een consistent kader binnen de logica van een complementair beleid tussen de Vlaamse overheid, de steden en gemeenten en de provincies. De Vlaamse overheid stuurde aan op verdere professionalisering, op een kwalitatief behoud en beheer van collecties, op samenwerking en expertisedeling, op een brede participatie en publiekswerking en op internationale uitstraling. Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid kent momenteel een spanning tussen enerzijds de huidige draagkracht van de actoren in het veld en anderzijds de vele verwachtingen die de overheid stelt tegenover deze organisaties.

Sinds enkele jaren zijn het niet langer alleen de (cultuurhistorische) context, waarden en experts die bepalen wat (de waarde van) erfgoed is, en welk erfgoed zorg, bescherming of borging en ontsluiting geniet en wordt doorgegeven aan volgende generaties. Een breder draagvlak en de dialoog met en inbreng van de burger als bezoeker, (her-)gebruiker of deelnemer, maar ook als medebepaler van het erfgoedbeleid van instellingen of overheden, komen centraler te staan.

Bovendien is cultureel erfgoed een bron voor andere beleidsdomeinen zoals toerisme, onderwijs, wetenschap en ondernemerschap. Ook economische, toeristische en maatschappelijke doelstellingen worden best gekaderd binnen een kwaliteitsvolle, evenwichtige en duurzame benadering van cultureel erfgoed. Het zijn immers vaak 'de laatste getuigen'.

10. Sociaal-cultureel werk, circus- en amateurkunsten en lokaal cultuurbeleid

Het sociaal-cultureel werk is historisch één van de belangrijkste instrumenten in de democratisering van cultuur. Het bevindt zich op het snijvlak van cultuur, welzijn, educatie en recreatie. Door inzet van duizenden vrijwilligers en laagdrempelig maatwerk biedt het mede een antwoord op maatschappelijke tendensen zoals vereenzaming, isolement, armoede en diversiteit. Vandaag worden 125 landelijke sociaal-culturele organisaties gesubsidieerd die inzetten op cultuur, gemeenschapsvorming, educatie en maatschappelijke activering. 200.000 vrijwilligers, 9.000.000 deelnames aan activiteiten en 200.000 leden: cijfers die duiden op het belang van de sector. De verenigingen zijn vertakt over heel

---

¹ Cf. SARC, Vlor, VJR, Advies bij de conceptnota 'Doorgroeien in cultuur', 6 december 2013.

Vlaanderen en sterk lokaal ingebed. Hun initiatieven geven zuurstof aan dorp en stad en stimuleren sociale integratie. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk staat nu voor de uitdaging een aangepast antwoord te vinden op maatschappelijke vragen.

De Vlaamse Gemeenschap heeft van bij haar ontstaan lokale besturen aangemoedigd in te zetten op cultuur. Bibliotheken en cultuurcentra zorgen voor een fijnmazig netwerk van infrastructuur en lokale besturen worden gestimuleerd om een eigen lokaal cultuurbeleid te ontwikkelen. Deze legislatuur wordt de verantwoordelijkheid hiervoor volledig bij de lokale besturen zelf gelegd.

De Vlaming is een actief kunstbeoefenaar. De manier waarop de amateurkunsten in Vlaanderen werken, kent zijn gelijke niet in het buitenland. Ook biedt het rijke amateurkunstenveld heel wat kansen voor welzijn, onderwijs en jeugd. De amateurkunsten van vandaag verbinden creatief, educatief en innovatief en hebben de potentie om ieders talenten optimaal aan te spreken.

Ook het Vlaamse circusbeleid is toonaangevend. Het laagdrempelige en pure karakter van circus spreekt een groeiend publiek aan. Vandaag kent Vlaanderen nog een aantal traditionele, rondreizende familiecircussen, naast tientallen Vlaamse gevestigde circusgezelschappen en afgestudeerde Vlaamse circusartiesten. Meer dan 4000 kinderen, jongeren en volwassenen volgen wekelijks les in één van de 22 Vlaamse circusateliers.

In 2016 vieren we 10 jaar erkenning van de Vlaamse Gebarentaal (VGT). Het decreet van 2006 heeft ondertussen heel wat betekenis gehad voor de Vlaamse Gebarentaligen. Zo werd er onderzoek ondersteund en zijn er heel wat projecten gerealiseerd in functie van de verankering van VGT. Door de adviescommissie VGT werd heel wat werk verricht op vlak van beleidsadvisering. Ook het statuut van VGT is vooruitgegaan. Het ontbreekt doven en hun directe omgeving echter nog aan degelijke en voldoende mogelijkheden om VGT aan te leren.

11. Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap

De instellingen van de Vlaamse Gemeenschap zijn landelijke instellingen, die omwille van hun traditie, actieradius, internationale betekenis, omvang en budget een structurele band hebben met de Vlaamse Gemeenschap. Het zijn grootschalige initiatieven met nationale en internationale uitstraling en een belangrijke symboolwaarde in het hele cultuurbeleid. De groep bestaat momenteel uit de kunstinstituten deSingel, Kunsthuis Vlaanderen, deFilharmonie, Brussels Philharmonic en Ancienne Belgique en de erfgoedinstellingen M HKA en KMSKA.

Tijdens de beleidsperiode 2011-2015 zorgden een aantal initiatieven voor meer synergie tussen deze spelers. Zo was er het structureel overleg tussen de intendanten van de drie orkesten en resulteerde de fusie van de Vlaamse Opera en het Koninklijk Ballet van Vlaanderen in het Kunsthuis Vlaanderen.

Er is nood aan duidelijkheid over de rol van de instellingen in het brede kunsten- en erfgoedveld en over hun verhouding tot organisaties die een kleinschaligere maar vergelijkbare werking in het veld uitbouwen. Sommige culturele organisaties zijn geëvolueerd naar een context die vergelijkbaar is met deze van de kunstinstituten.

12. Bestuurlijke wijzigingen

In het huidige Vlaams Regeerakkoord werd afgesproken om de persoonsgebonden bevoegdheden en taken van de provincies over te dragen naar het lokale of Vlaamse niveau. Daarnaast worden de sectorale subsidies voor cultuur aan lokale besturen overgeheveld naar het gemeentefonds. De verdeling zal gebeuren op basis van wat de individuele gemeenten uit deze subsidieregelingen ontvingen. Door deze ingrepen wordt de autonomie van lokale besturen versterkt en verminderen we de planlast. Beide veranderingen maken een heroriëntering van de rol van de Vlaamse overheid noodzakelijk.

III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

1. SD 1 Een duurzaam en geïntegreerd kunstenbeleid voeren op lange termijn

Het nieuwe Kunstendecreet werd op het einde van de vorige legislatuur goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Ik zie het als een opportuniteit om dit decreet operationeel te maken.

Het decreet voorziet zowel in een herziening van de klassieke subsidies aan kunstenaars en organisaties als in een aantal nieuwe instrumenten. Ik zal het nieuwe Kunstendecreet aangrijpen om de versnippering en overproductie tegen te gaan, het landschap verder te profileren en gericht te ondersteunen en de bestaande dynamiek maximaal te versterken. Ook biedt het nieuwe Kunstendecreet de kans om de kunstenaars terug centraal te stellen.

1.1. OD 1 Strategische visienota kunsten uitwerken met duidelijke prioriteiten en keuzes

Ik zal een strategische beleidsvisie ontwikkelen voor de kunsten, dit met het oog op een goed onderbouwd en toekomstgericht kunstenbeleid. In de strategische visienota zal ik de contouren van mijn Vlaams kunstenbeleid aangeven en de beleidsopties en -accenten voor het kunstenveld verder expliciteren. Hierbij zal ik duidelijke prioriteiten en keuzes bepalen met het oog op een professionele en kwalitatieve kunstensector die de maatschappelijke en culturele diversiteit in de samenleving aanspreekt en weerspiegelt.

Het accent zal onder meer liggen op de dynamische invulling van het nieuwe Kunstendecreet, op de positie van de kunstenaar en op een gediversifieerd ondersteuningsbeleid met een focus op initiatieven met impact, bereik en uitstraling op Vlaams en internationaal niveau en op relevante presentatieplekken, organisaties en publicaties die het publiek moeten confronteren met wat buiten Vlaanderen in de kunsten leeft en met gevestigd en nieuw Vlaams talent, dit conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 131). Hierbij moet er voldoende ruimte zijn voor projecten en een balans tussen de verschillende disciplines en functies (ontwikkeling, productie, presentatie, participatie en reflectie). Bijzondere aandacht zal ook uitgaan naar een duurzaam internationaal kunstenbeleid en naar de rol van de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap.

Voor de opmaak van de strategische visienota doe ik beroep op de landschapstekening van de kunstesteunpunten, het Vlaams Architectuurinstituut, de fondsen en het Kunstenloket. De landschapstekening kunsten werd aan mij voorgelegd op 1 september 2014. Deze tekening is zeer belangrijk en biedt ons een klare kijk op de sectorspecifieke eigenschappen, noden en evoluties.

De afspraken hieromtrent worden vastgelegd in het protocol 'complementair kunstenbeleid' dat uiterlijk op 19/12/2014 wordt afgesloten. Tegen midden februari leg ik de visienota voor aan de Strategische Adviesraad Cultuur. De visienota zal, zoals voorzien in het Kunstendecreet, uiterlijk op 1 april 2015 worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Op die manier zijn de beleidsopties tijdig gekend, voorafgaand aan de indiendatum voor projectsubsidies (maximaal driejarige ondersteuning) en werkingssubsidies (2017-2021). Ook de lokale overheden worden betrokken.

1.2. OD 2 Een dynamische invulling geven aan het nieuwe Kunstendecreet en de versnippering aanpakken

De dynamiek van het Vlaamse kunstenlandschap is vrij uniek en wordt gekenmerkt door een bijzonder samenspel van (middel)grote en kleine spelers en initiatieven met veel horizontale vormen van uitwisseling en samenwerking en met een gezonde concurrentie tussen actoren.

De constante groei van structurele subsidies tijdens de voorbije legislaturen maakt dat de grens van het huidig subsidiemodel bereikt werd. De toen beschikbare middelen werden verdeeld over een groter aantal organisaties. Dit leidde tot versnippering en de facto een reëel verminderde slagkracht van elke individuele actor. Tegelijk werd het budget voor internationale werking alsmaar kleiner.

We moeten ons bezinnen over de manier waarop we het kunstenlandschap kunnen laten bloeien. Hoe kunnen we de middelen zo effectief mogelijk inzetten? Wie heeft welke rol te spelen?

De instellingen van de Vlaamse Gemeenschap, de grote kunsthuisen en de hoogkwalitatieve kleine en middelgrote organisaties vervullen een belangrijke rol als fijnmazig net, als artistieke hub, als geografisch gespreide basisinfrastructuur om uit te dragen wat van belang is: de canon maar ook jong talent. Ze hebben de verantwoordelijkheid om startende kunstenaars te steunen en jonge initiatieven een podium te geven. Ik pleit dus voor meer vrijheid voor de kunstenaar en meer verantwoordelijkheid voor minder instellingen. Via meerjarige projecten kan ik parallel een impulsbeleid voeren en focussen op artistieke vernieuwing en instroom.

De kwaliteitsbeoordeling blijft in handen van experts waar een borgstelling is voor voldoende onafhankelijkheid. Ik zal hen aandachtspunten meegeven in mijn visienota en, rekening houdend met hun advies, de functies ontwikkeling, productie, presentatie, participatie en reflectie in een gebalanceerde verhouding gericht ondersteunen.

1.3. OD 3 Positie van de kunstenaar duurzaam versterken met aandacht voor jong talent

Zoals ik al zei, pleit ik voor meer vrijheid voor de kunstenaar en kansen aan jong talent. Kunstenaars liggen aan de basis van de kwaliteit, diversiteit en dynamiek van de Vlaamse kunsten, maar hun sociaal-economische positie is nog steeds precair. N.a.v. het advies van de Nationale Arbeidsraad uit 2012 werden een aantal aanpassingen aan het kunstenaarsstatuut doorgevoerd. Vandaag zijn er nog steeds enkele knelpunten op vlak van arbeidsrecht, sociale zekerheid en fiscaliteit. Ik wil tijdens mijn legislatuur werk maken van deze knelpunten. Ik zal onderzoek rond deze complexe materie stimuleren en zeer nauwgezet opvolgen wat er op federaal niveau gebeurt, met bijzondere aandacht voor de problematiek van de kunstenaar die werkt onder het statuut van de zelfstandige.

Ik wil kunstenaars ook ondersteunen bij het verduurzamen van hun loopbaan. Ik wil hen optimale kansen tot verdere ontwikkeling en professionalisering bieden door hen een sterk netwerk van coaching, adviesverlening, productie- en promotieondersteuning en presentatieplekken te bieden dat hun talent tot bij een publiek in binnen- en buitenland brengt.

1.4. OD 4 Een dynamisch ondersteuningsbeleid voeren met voldoende ruimte voor projecten en vernieuwing en een evenwicht tussen productie en presentatie

De voorbije jaren kende de culturele productie een sterke stijging. De kansen op voldoende spreiding van dit kwaliteitsvol werk stegen echter niet in dezelfde mate. Dit onevenwicht moeten we herstellen.

Om de noodzakelijke vernieuwing en instroom in het veld te garanderen, moet er ook in deze legislatuur voldoende worden ingezet op projectondersteuning. Ik wil er echter wel over waken dat projecten en ook kwaliteitsvolle producties van meerjarig gesubsidieerde organisaties voldoende presentatiekansen krijgen.

De sleutel ligt hier bij de beoordelings- en beslissingsprocedure, die de juiste prioriteiten moet hanteren, maar ook bij het kunstenveld zelf. De grote kunstinstellingen en de grotere meerjarig gesubsidieerde organisaties kunnen hierin immers de nodige verantwoordelijkheid opnemen. Zij kunnen een voorbeeldrol vervullen en hun opgebouwde expertise ten behoeve van vernieuwende projecten of ter ondersteuning van de spreiding van kwaliteitsvol nieuw werk inzetten.

Beoordelingsprocedures moeten niet louter focussen op de eigen merites van individuele aanvragen, maar deze in een ruimere context afwegen om versnippering van middelen en potentiële spreidingsproblemen te vermijden. Beoordelaars kunnen binnen de voorziene decretale beoordelingscriteria extra aandacht besteden aan mogelijkheden voor spreiding, of aan organisaties die de huidige modellen voor productie en spreiding trachten te optimaliseren.

1.5. OD 5 Een geïntegreerd letterenbeleid voeren

In het kader van een beter geïntegreerd letterenbeleid werd in de vorige beleidsperiode het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) erkend als sleutelspeler voor het gesubsidieerde letterenbeleid. Dat leidde inmiddels tot een toegenomen samenwerking en efficiëntie binnen de letterensector, met een focus op duurzame initiatieven. Ik pleit ervoor om deze integratie te vervolledigen en op een duurzame wijze te verankeren in de toekomst. Dit betekent dat subsidiëring van initiatieven en organisaties met als kerntaak 'literatuur' maximaal via het VFL dienen te verlopen, om op die manier afstemming en samenwerking tussen de verschillende spelers mogelijk te maken en verder aan te moedigen. De gezamenlijke huisvesting van het VFL en Stichting Lezen en eventuele andere organisaties, zoals beschreven in hun beheersovereenkomst met de Vlaamse Overheid, vormt daarvoor een belangrijke kans.

Daarnaast identificeer ik volgende prioriteiten voor het VFL in de komende beleidsperiode: prioritaire aandacht en steun voor literaire creatie en vertalingen, blijvende zorg voor de literaire organisaties, de ontwikkeling van een beleid rond non-fictie en een duurzame inzet op verdere internationalisering van onze literatuur. Aan de hand van kwaliteitsvolle vertalingen en aanwezigheid op internationale podia kunnen we de internationale ambassadeursrol van literatuur waarmaken. De Vlaams-Nederlandse presentatie op de Frankfurter Buchmesse 2016 biedt de ideale springplank voor doorgedreven internationalisering en ambassadeurschap van onze literatuur.

Het VFL heeft een belangrijke cultureel-maatschappelijke opdracht die in essentie marktcorrigerend is. Synergie met andere beleidsdomeinen – onderwijs, economie, welzijn, internationaal, innovatie – moet een permanent aandachtspunt zijn. Ook algemene maatschappelijke ontwikkelingen (vb. kansarmoede en brede

maatschappelijke participatie) vormen voor het VFL een uitdaging om de letteren maatschappelijk sterker in te bedden, gelijke kansen te helpen waarborgen en een grote dynamiek te bezorgen.

Binnen het geïntegreerd letterenbeleid verwacht ik van Stichting Lezen een voortrekkersrol inzake de coördinatie van een breed gedragen, vernieuwend beleid rond leesbevordering dat de volledige bevolking ten goede komt. De huidige concepten en werking van de organisatie moeten worden bijgestuurd in functie van nieuwe doelgroepen en technologische ontwikkelingen. Bijzondere aandacht gaat uit naar de relatie tussen technische leesvaardigheid en leesplezier. De Vlaamse Regering verwacht een actieplan voor taal- en leesbevorderingsbeleid met concrete voorstellen vanuit de samenwerking tussen de beleidsdomeinen cultuur, onderwijs, innovatie, welzijn en economie.

Het Boekenoverleg, waarvoor het VFL de coördinatie en de secretariaatsrol vervult, blijft de prioritaire partner om het boek- en letterenbeleid de komende jaren verder vorm te geven.

Verder zal ik, vanuit een prioritaire aandacht voor e-cultuur en digitalisering, het Vlaamse e-boekplatform operationaliseren, zodat een divers aanbod aan e-boeken beschikbaar is.

In het verlengde van een geïntegreerd letterenbeleid, wil ik een geïntegreerd tijdschriftenbeleid voeren, gebaseerd op een heldere visie op de betekenis van tijdschriften in het culturele landschap.

Tot slot wil ik, conform het Regeerakkoord (p. 134), de gereguleerde boekenprijs invoeren, zodat bij het verloop van nieuwe boeken gedurende de eerste zes maanden een maximaal kortingsplafond geldt. Ik wil hiermee de Vlaamse boekensector ademruimte geven om te blijven investeren in een rijk en divers boekenaanbod.

1.6. OD 6 Een geïntegreerd filmbeleid voeren

De basis voor een geïntegreerd filmbeleid werd vastgelegd in de huidige beheersovereenkomst voor het Filmfonds met het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) die loopt tot 2018. Het VAF is als uniek filmloket verantwoordelijk om de Vlaamse onafhankelijke audiovisuele productie en auteurscreatie te stimuleren en de sector te ondersteunen op vlak van internationale distributie en promotie.

De Vlaamse film is – zeker op de eigen markt – stilaan uitgegroeid tot een kwaliteitslabel. Mede dankzij de tax shelter steeg het aantal filmproducties de laatste jaren aanzienlijk. De middelen die we als overheid inzetten, hebben grote terugverdieneffecten voor onze economie, maatschappij en uitstraling. Ook internationaal is de Vlaamse filmsector aan een sterk parcours bezig. Deze succesvolle positie van de Vlaamse film wil ik mee helpen verder uitbouwen om de Vlaamse filmproductie op langere termijn nog duurzamer te maken.

Om de economische terugverdieneffecten te consolideren, moeten we nog meer inzetten op de doorbraak van Vlaamse producties en hun makers op de internationale markt. De Vlaamse film vormt de hefboom bij uitstek om een venster op de wereld én op Vlaanderen te openen. Nu staan de vensters nog teveel op een kier. Ik vind het dan ook belangrijk om naast steun aan creatie ook initiatieven op vlak van spreiding en promotie over de landsgrenzen heen te ondersteunen. Ook op de Franstalige Belgische markt zouden onze Vlaamse producties beter verspreid moeten worden.

Ik zal bestaande internationale (coproductie)akkoorden screenen op hun relevantie en, indien uit consultatie van het VAF en de sector blijkt dat dit wenselijk is,

bijkomende (coproductie)akkoorden sluiten of oude akkoorden actualiseren. Ook kan gekeken worden of samenwerking met ontwikkelingslanden haalbaar is. Het VAF kan hierin initiatiefnemer zijn.

De federale tax shelter-maatregel heeft zijn nut meer dan bewezen. Mijn administratie zal de nieuwe tax shelter-wetgeving nauw opvolgen en mogelijke verbeteringen signaleren aan de federale overheid. Ook het economisch initiatief Screen Flanders is een belangrijk instrument. Ik wil graag in dialoog gaan met mijn collega bevoegd voor Economie om te kijken of en in welke mate we de Vlaamse audiovisuele sector gevestigd in Brussel ook mee zouden kunnen betrekken bij deze economische maatregel.

Het VAF dient tevens de toegang voor het publiek tot kwalitatieve audiovisuele creaties te faciliteren en bij te dragen tot de filmeducatie van dit publiek. Het VAF ontwikkelt daarvoor een eigentijds vertoningsbeleid, aangepast aan de digitale omgeving. In samenwerking met wijkbioscopen, arthouse cinema's en cultuurcentra zorgt het VAF ervoor dat de Vlaamse film breder verspreid wordt in Vlaanderen. Vlaanderen beschikt over een sterk commercieel circuit waar het mainstream aanbod – met focus op entertainment – goed gedijt. Op het vlak van het niet-mainstream aanbod is er nog ruimte voor verbetering. Dit kunnen we als Vlaamse overheid mee aansturen. Ik zal samen met het VAF onderzoeken hoe publiek-private samenwerking en kruisbestuivingen tussen verschillende vertonerscircuits tot duurzame modellen kunnen leiden.

Sinds 1 juli 2014 is de filmkeuring door de zesde staatshervorming een bevoegdheid van de gemeenschappen en van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad. De huidige wet uit 1920 stelt dat films die in bioscoopzalen vertoond worden niet toegankelijk zijn voor -16-jarigen, tenzij ze goedgekeurd werden door een commissie. De bevoegdheidsoverdracht biedt mij de kans om deze verouderde wet te herbekijken.

2. SD 2 Ondernemerschap, alternatieve financieringsvormen en professionalisering in de culturele sector stimuleren

Een dynamische en slagkrachtige culturele sector vraagt impulsen op vlak van ondernemerschap. Een duurzaam cultuurbeleid moet dan ook autonomie en ondernemerschap stimuleren. Ondernemerschap in de culturele sector veronderstelt dat culturele actoren zich proactief richten op professionele, inhoudelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, vanuit een eigen vernieuwende visie en strategie.

Het is belangrijk de goede randvoorwaarden voor ondernemingszin en ondernemerschap te creëren om impulsen te geven aan nieuwe financierings- en organisatievormen, en aan innovatie en samenwerking binnen en buiten de culturele sector. Daarnaast wil ik hefboomen aanreiken voor 'good governance' en wil ik het opdrachtgeverschap rond kunst in de publieke ruimte, als voorbeeld van cultureel ondernemerschap, verder professionaliseren.

Ik wil de ondersteuning van kunstenaars en culturele organisaties op vlak van ondernemingszin en ondernemerschap transparanter en efficiënter maken. Hiervoor wil ik een samenwerking op poten zetten met actoren zoals Agentschap Ondernemen, het Kunstenloket en CultuurInvest. Op deze manier hoop ik een kader te scheppen waarbinnen kunstenaars en culturele organisaties zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen en ontplooien, dit zowel op artistiek als op zakelijk vlak.

2.1. OD 1 De aandacht voor de economische waarde van cultuur versterken

Cultuur bestaat niet in een vacuüm en krijgt haar relevantie net door op verschillende domeinen te interageren met de samenleving en het individu. Het is een broedkamer voor creatieve ondernemingszin en een katalysator voor een betere levenskwaliteit. Naast haar intrinsieke waarde, heeft cultuur ook een belangrijke economische waarde, bijvoorbeeld op vlak van omzet en tewerkstelling maar ook als motor van innovatie (inclusie sociale innovatie), toerisme, buitenlandse investeringen en lokale en regionale imagebuilding en ontwikkeling. Met het Creatief Europa programma speelt Europa hier krachtig op in.

Om deze waarde te versterken en te valoriseren, wil ik cultuur sterker laten interageren met andere sectoren zoals toerisme, sport, economie, innovatie. Zo kunnen cultuur en toerisme elkaar bijvoorbeeld versterken op vlak van internationale evenementen. Vlaanderen heeft een rijke traditie aan evenementen. Elke stad organiseert zijn tentoonstellingen of beurzen, elke streek kent zijn processies, festivals en sportwedstrijden. Vooral op het vlak van topevenementen kunnen we beter doen. Topevenementen zijn kwalitatief hoogstaande evenementen die een uitstraling hebben tot ver buiten de grenzen. Ze hebben ook een grote impact op onze economie. De schaal en omvang van topevenementen vragen een gecoördineerde aanpak op Vlaams niveau. We ontwikkelen daarom een coherent topevenementenbeleid. We clusteren alle relevante competenties binnen de Vlaamse overheid in één slagkrachtige cel EventFlanders, in de schoot van Toerisme Vlaanderen. Op basis van een business case, opgesteld door EventFlanders, beslist de Vlaamse Regering welk topevenement op de ondersteuning van EventFlanders kan rekenen.

Daarnaast wil ik de economische waarde van cultuur verder valoriseren door samen te werken met actoren zoals het Agentschap Ondernemen, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van de Routeplanner, de Participatie Maatschappij Vlaanderen en in het bijzonder CultuurInvest, Flanders DC, het Overleg Creatieve Industrie, FIT en intermediaire organisaties. Hierbij gaat mijn aandacht in het bijzonder uit naar de culturele en creatieve industrieën.

Sectoren zoals de audiovisuele sector, de muzieksector, de gamesector, architectuur en vormgeving zijn vandaag reeds voor een (groot) deel rechtstreeks verbonden met de (economische) markt. Dit vraagt een specifiek beleid met specifieke beleidsaccenten.

2.2. OD 2 Samenwerkingsverbanden stimuleren binnen en buiten de culturele sector

Door resoluut te kiezen voor samenwerking en hiermee de krachten te bundelen kan de culturele sector zich versterken. Het opzetten van samenwerkingsverbanden kan binnen de culturele sector, maar ook daarbuiten en dit zowel met publieke als private profit en non-profit spelers.

Samenwerking kan op diverse vlakken: o.a. delen van infrastructuur en personeel, gemeenschappelijke promotie en spreiding, het opzetten van coproducties en partnerprojecten, het realiseren van gezamenlijke aankopen.

Vanaf 2016 komen partnerprojecten, die inzetten op de innovatieve waarde van kunst over de grenzen van de kunstwereld heen (o.a. toerisme, economie, educatie), in aanmerking voor steun vanuit het Kunstendecreet. Hierdoor versterken we beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking en creëren we ook openheid naar samenwerking met private spelers. Partnerprojecten kunnen private actoren stimuleren om te investeren in een samenwerking met kunstenaars of

diverse vormen van financieel, symbolisch, intellectueel en sociaal kapitaal binnenbrengen in het culturele veld.

Private spelers kunnen ook een belangrijke rol spelen bij de spreiding of promotie van kunst. Ik denk hier bijvoorbeeld aan galeries. Het galeriewezen is in Vlaanderen en Brussel een belangrijke factor, als tussenpersoon tussen de verzamelaar en de kunstenaar. Galeries zorgen voor de promotie van kunstenaars, bieden de kunstenaar een (inter)nationaal netwerk aan en presenteren hun werk buiten Vlaanderen door te participeren aan belangrijke buitenlandse kunstbeurzen. Ik wil onderzoeken hoe we dergelijke private spelers sterker kunnen ondersteunen, zonder dat dit echter mag leiden tot concurrentievervalsing, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 132).

Van de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap en de grote cultuurhuizen verwacht ik een engagement om via een helder afsprakenkader de kleine en jonge spelers een duwtje in de rug te geven. Dat kan een win-win zijn voor zowel groot als klein.

2.3. OD 3 Alternatieve, private financieringsvormen exploreren en implementeren

Cultuur is te belangrijk om een exclusieve bevoegdheid van de overheid alleen te zijn. Cultuur is van en voor ons allemaal. Ik wil samen met de sector de weg vrijmaken voor een nieuwe, flexibele financieringsbenadering die een subsidiebeleid verbindt met haalbare, alternatieve financiering. Met deze financieringsbenadering betracht ik een goede combinatie te maken tussen het continentaal model (met bijna exclusief subsidies) en het Angelsaksische model (waarbij de rol van de overheid miniem is en wordt overgenomen door de markt).

Ik wil particulieren en bedrijven actief stimuleren om te participeren in cultuur. Door deze aanvullende impuls kunnen er meer middelen naar cultuur, en dus ook naar de algehele economische vooruitgang van Vlaanderen, stromen. Op deze manier wordt ook de samenleving nauwer betrokken bij de cultuurpraktijk.

Weliswaar beseft ik dat alternatieve, private financiering niet voor elke subsector even evident is. Ook wil ik subsidies niet in vraag stellen, maar deze blijven inzetten voor talentontwikkeling, innovatie, experimentele ruimte, participatie, doelgroepenbeleid en culturele initiatieven en organisaties die niet kunnen overleven in een marktmodel.

Om middelen uit de private markt te genereren, wil ik de dialoog aangaan met het Vlaamse en federale niveau en met de collega's van de Franse Gemeenschap om samen fiscale stimuli in het culturele veld op de agenda te plaatsen.

Zo wil ik exploreren hoe we fiscale instrumenten kunnen inzetten om meer financiële mogelijkheden voor de culturele sector te creëren. De tax shelter is ongetwijfeld het bekendste voorbeeld. Dat de tax shelter Vlaanderen op de kaart heeft gezet op gebied van film, zal niemand zijn ontgaan. Ik wil dan ook onderzoeken of dit instrument ook voor andere sectoren een gelijkaardige impact kan hebben.

Wanneer we spreken over alternatieve financiering duikt ook de term crowdfunding steeds vaker op. Naar het voorbeeld van Nederland kunnen we onderzoeken of het mogelijk is om non-profit donaties voor de realisatie van culturele projecten fiscaal in rekening te brengen. Een fiscale impuls kan dit ontluikende businessmodel misschien wel tot volwassenheid brengen.

Ook wil ik onderzoeken of een combinatie van subsidies en een achtergestelde lening voor cultuurprojecten impulsen kan geven aan de sector. Ik wil de werking en impact van CultuurInvest, als investeringsfonds voor de culturele en creatieve industrieën, actualiseren om dit instrument meer af te stemmen op de noden van de culturele sector.

Daarnaast wil ik bekijken hoe we een kunstkoopregeling voor de beeldende kunstensector kunnen inbedden in het Vlaamse kunstenbeleid. Met de kunstkoopregeling versterken we de economische positie van kunstenaars en galeries en laten we tegelijk een brede groep particulieren participeren aan het kunstgebeuren. Bij het opstellen van het nieuwe Kunstendecreet is ervoor gekozen om een mogelijke kunstkoopregeling in te schrijven bij het onderdeel 'Verwerving en spreiding van kunst' (hoofdstuk 3 – afdeling 2 Spreiding van kunst – art 171 paragraaf 2). De implementatie hiervan zullen we meenemen bij de uitwerking van de strategische visienota kunsten en het nieuwe Kunstendecreet.

Verder denk ik ook aan een performante regeling op vlak van successierechten voor cultuurgoederen, dit met het oog op een betere erfgoedzorg in Vlaanderen. Vanaf 2015 wordt Vlaanderen trouwens volledig bevoegd voor de regelgeving voor successierechten.

Tot slot wil ik nagaan waarom rechtspersonen met een niet-commercieel karakter vaak als enige structureel subsidiabele rechtspersoon erkend worden en of andere organisatievormen een haalbaar alternatief zijn. Ik denk hier bijvoorbeeld aan de mogelijkheden van de coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk, aangezien deze rechtsvorm de voordelen van een vennootschapsstructuur combineert met ideële en maatschappelijke doelen.

2.4. OD 4 Cultural Governance als hefboom tot professionalisering van organisaties en bestuursorganen inzetten

Cultural governance slaat op duurzaam en goed bestuur van culturele organisaties, waarbij de culturele missie, de ethiek en de financiële gezondheid van de organisatie gevrijwaard worden.

De Vlaamse overheid heeft in het verleden reeds het belang van cultural governance beklemtoond. Daarbij werd een leidraad cultural governance en een praktische toolbox ter beschikking gesteld. De verderzetting van een geïntegreerd beleid omtrent cultural governance kan een hefboom tot vernieuwing en inspiratie betekenen voor organisaties en bestuursorganen. In dat proces van cultural governance houdt het bestuur rekening met alle interne en externe stakeholders van de organisatie.

Een diverse en gekwalificeerde samenstelling en een transparante werking van bestuursraden van culturele organisaties zijn belangrijk met het oog op duurzaam en goed bestuur. Diversiteit betekent dat er sprake is van een gevarieerde mix van (persoons)eigenschappen, kennis en expertise en achtergronden. Het feit dat verschillende individuen in functie van de missie en de visie van de organisatie hun kennis, expertise en netwerken in bestuursorganen inbrengen heeft een positieve invloed op de werking van een organisatie. Zo creëert het een breder draagvlak voor de organisatie, en garandeert het kwaliteitsbewaking en –controle. Ook stimuleert het de toegang tot een grotere pool van middelen, tot relevante netwerken en tot potentiële samenwerkingsverbanden. Om dit te realiseren is het wel belangrijk dat de bestuursleden het belang van interne en externe stakeholders erkennen.

Ik nodig alle cultuurorganisaties uit om hun bestuursorganen te screenen en samen te stellen volgens de regels van good governance. Het spreekt vanzelf dat ik dit

ook zal toepassen op de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Op deze manier kan cultural governance in de werking van culturele organisaties worden verankerd.

2.5. OD 5 Het opdrachtgeverschap voor kunst in de publieke ruimte professionaliseren

Kunst in de publieke ruimte is bij uitstek een zeer democratische cultuurvorm. Denk maar aan de vertrouwde beelden in het park, monumenten of bijzondere ingrepen op pleinen, maar ook aan tijdelijke ingrepen, openluchtfestivals, performances en videokunst in publieke gebouwen.

De opdrachtgever kan een kunstenaarorganisatie zijn, maar ook een lokaal bestuur of een private bouwprojectontwikkelaar die minder of niet vertrouwd is met (de mogelijkheden van) kunst. Kunst in opdracht in de publieke ruimte is een complex verhaal dat om specifieke vormen van ondernemerschap vraagt die rekening houden met de artistieke context. Kunst komt in een publieke of private niet-kunstenomgeving terecht en dit vraagt professionele bemiddeling om een, zowel voor de opdrachtgever als voor kunstenaar, gewenst resultaat te bekomen. Er is dan ook een grote en groeiende vraag naar duidelijke informatie en begeleiding vanuit allerhande opdrachtgevers die niet vertrouwd zijn met de kunstensector.

Met het oog op innovatie en onderscheidende kunst in de publieke ruimte wil ik het opdrachtgeverschap rond kunst in publieke ruimte professionaliseren. Ik zal onderzoeken op welke wijze informatie, kennisdeling en dienstverlening gecentraliseerd en publiek toegankelijk gemaakt kunnen worden.

3. SD 3 Investeren in duurzame culturele infrastructuur

In het Vlaams Regeerakkoord is duidelijk bepaald dat we zullen blijven investeren in het eigen cultuurpatrimonium.

Tijdens deze legislatuur zullen een aantal renovatieprojecten worden afgerond. Er zal ook geïnvesteerd worden in een aantal nieuwe projecten. Daarnaast moet er ook een inhaalbeweging komen op het vlak van preventief onderhoud van de bestaande accommodaties.

De leidende principes hierbij zijn duurzaamheid, functionele en energiezuinige exploitatie en toegankelijkheid, conform de principes van Universal Design. Met het oog op een volwaardige participatie en integratie van iedereen, willen we inzetten op fysieke en sociale omgevingen die integraal en inclusief toegankelijk en bruikbaar zijn voor alle gebruikers.

Tot slot moet ook onderzocht worden hoe de lokale besturen ondersteund kunnen worden door het clusteren en ontsluiten van de bestaande expertise binnen de Vlaamse overheid.

3.1. OD 1 Investeren in cultuurpatrimonium in overleg met andere beleidsdomeinen en lokale overheden

Een slagkrachtige culturele sector heeft recht op een degelijke en duurzame infrastructuur. Ik zal dan ook investeren in de opstart en de verdere uitvoering van grondige renovatieprojecten en in de realisatie van nieuwbouw. De infrastructuur van de eigen instellingen van de Vlaamse Gemeenschap krijgt hierbij prioritaire aandacht, waaronder het Kasteel van Gaasbeek, de Singel, het M HKA en de

stedelijke operagebouwen in Gent en Antwerpen, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 134).

De grondige renovatie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) zal ertoe leiden dat het KMSKA in de beste omstandigheden haar collectie kan beheren en tonen. Het masterplan voorziet in de aanpassing van het 19de eeuwse museumgebouw aan de huidige noden van een museum en de implementatie van 'state of the art' technieken voor het bewaren, onderzoeken, restaureren, catalogeren, documenteren en presenteren van de meest prestigieuze publieke Vlaamse collectie. De renovatie gaat ook gepaard met een aanzienlijke uitbreiding van de bestaande museale ruimte om zo het KMSKA te laten uitgroeien tot een museum van de toekomst.

Ik zet mijn schouders onder het nieuwbouwproject Frans Masereel Centrum. Ook de uitvoering van het masterplan voor het Kasteel van Gaasbeek is noodzakelijk, indien het kasteel zijn rol als toonaangevend en publieksgericht museum en erfgoedcentrum wil blijven vervullen.

Met betrekking tot de Operahuizen zal ik het initiatief nemen om een toekomstgerichte aanpak te bespreken met de steden Antwerpen en Gent met als doel ervoor te zorgen dat er een gezamenlijk engagement is en een breed draagvlak voor een strategisch plan inzake infrastructuur. In dit strategisch plan zullen de noodzakelijke renovaties en restauraties worden opgenomen voor het uitvoeren van de opdracht van deze instellingen. Belangrijk is dat de zalencomplexen optimaal benut worden, ook door meerdere organisaties.

3.2. OD 2 Een inhaalbeweging maken op het vlak van het preventief onderhoud van de bestaande accommodaties

Een inhaalbeweging op het vlak van preventief onderhoud van bestaande accommodaties dringt zich op. Prioriteiten bij deze inhaalbeweging zijn duurzaamheid, functionele en energiezuinige exploitatie en de toegankelijkheid van de infrastructuur.

Ik wil hierbij de nodige aandacht schenken aan een aantal eigen gebouwen in Brussel, waarin een aantal grote kunstorganisaties huizen, zoals het Kaaitheter, Rosas en de Ancienne Belgique (AB). Ook het FeliXart museum in de Vlaamse Rand neem ik mee in dit verhaal. Deze gebouwen vormen een belangrijke verwijzing naar de Vlaamse aanwezigheid in Brussel en hebben een belangrijke publieke functie. Bij deze gebouwen dringen zich grote(re) onderhouds-, instandhoudings- en/of renovatiewerken op die de Vlaamse overheid als eigenaar zal moeten uitvoeren.

Daarnaast zal ik de financiële mogelijkheden onderzoeken om verder werk te maken van de inhaalbeweging op het vlak van de automatisering van trekkenwanden en inzake erfgoeddepots.

Tussen 2011 en 2013 werd een toegankelijkheidsscreening uitgevoerd in 61 cultuurgebouwen. Samen met de EVA Toegankelijk Vlaanderen zal ik werk maken van een strategisch plan voor toegankelijke cultuurinfrastructuur.

3.3. OD 3 Ontwikkelen van een ondersteunend beleid voor innovatieve culturele infrastructuur

Lokale besturen hebben niet altijd de kennis of de capaciteit om de lokale culturele infrastructuur aan te passen aan de uitdagingen van vandaag. Zeker het

bibliotheek- en het cultuurcentrummodel doorstaan niet de toets. Essentiële elementen hierbij zijn: duurzaamheid, technologische evolutie, veranderende bevolkingssamenstelling, energiezuinige exploitatie en maatwerk. Daarnaast ligt de maatschappelijke norm op het vlak van algemene toegankelijkheid vandaag hoger.

Een (lokaal) infrastructuurbeleid hoeft niet te stoppen bij de gekende voorzieningen en instellingen. We worden steeds meer geconfronteerd met leegstaande religieuze gebouwen. Culturele en gemeenschapsvormende initiatieven lijken voor deze infrastructuur een interessante invulling.

Ik zal onderzoeken hoe de bestaande expertise binnen de Vlaamse overheid bijeengebracht en ontsloten kan worden om de lokale besturen een ondersteuning aan te reiken voor kwaliteitsvolle lokale culturele infrastructuur. Deze manier van werken sluit aan bij de keuze van de Vlaamse Regering om de rol van de Vlaamse administratie te heroriënteren van een controlerende overheid naar een partner van de lokale besturen.

4. SD 4 Inzetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid als speerpunt

Voor de dynamiek in het culturele veld zijn internationale samenwerking, uitwisseling en kruisbestuiving primordiaal. Het is dan ook mijn bedoeling om het veld maximaal te ondersteunen in de ontwikkeling van deze dynamiek, zoals het ook vermeld staat in het regeerakkoord.

Vlaanderen wordt in het buitenland alom geprezen om uitzonderlijk talent en expertise. Ik denk hierbij aan dans, (muziek)theater, film, muziekfestivals, mode, hedendaagse beeldende kunst, immaterieel erfgoed, circus en specifieke disciplines binnen de muziek. De kwaliteit van ons culturele veld is een sterke troef voor onze internationale positionering en uitstraling. Hoe kunnen wij de huidige artistieke hoogconjunctuur duurzaam verankeren?

Er is nood aan een inhoudelijke en geïntegreerde visie rond de intrinsieke waarde van internationaal werken in het culturele veld. De dynamiek van het veld wil ik bovendien aanvullen en versterken met gerichte impulsen en initiatieven op basis van toekomstgerichte en strategische keuzes. Wat betreft de kunsten wil ik hierop verder ingaan in mijn strategische visienota.

Daarbij is een naadloos op elkaar afgestemde samenwerking tussen departement, steunpunten en fondsen cruciaal. Voor deze twee laatsten pleit ik voor de erkenning en aanmoediging van de sectorspecifieke en -overschrijdende rol die zij spelen: enerzijds als kennisknooppunt op het vlak van gegevensverzameling, veldanalyse en verdere visieontwikkeling, en anderzijds voor de internationale vertaling ervan op het vlak van communicatie, promotie en relatieontwikkeling. Communicatie vormt een belangrijke schakel in de versterking van onze internationale culturele zichtbaarheid en aanwezigheid.

Vandaag is het meer dan ooit nodig om de kwaliteit en het internationale prestige van onze kunsten en cultuur meer te valoriseren, in interactie met andere beleidsdomeinen zoals diplomatie, toerisme en internationale handel. Vanuit die vaststelling wil ik, samen met mijn collega bevoegd voor buitenlands beleid, werken aan een culturele diplomatie waarbij de diplomatie evenzeer de belangen van de cultuursector dient als omgekeerd. In het buitenland wil ik de werking van onze Vlaamse vertegenwoordigers stimuleren en versterken die met de middelen van het culturele rugzakje zichtbare en significante activiteiten opzetten die bijdragen tot internationale samenwerking en uitstraling.

Het is tevens de rol van de Vlaamse overheid om een klare kijk te houden op hetgeen zich afspeelt op internationale beleidsniveaus en multilaterale organisaties. Zij participeert in de internationale beleidsdebatten en zorgt ervoor dat de belangen van de culturele sector daar aan bod komen. Naast het leggen van eigen accenten in de internationale beleidsontwikkelingen is het haar taak hefbomen te zoeken voor eigen initiatieven en verwezenlijkingen door aan te sluiten bij of gebruik te maken van de internationale agenda.

4.1. OD 1 Vlaanderen positioneren als draaischijf voor talent en expertise van wereldniveau

Als ik stel dat we in Vlaanderen trots mogen zijn op ons uitzonderlijk rijk cultureel landschap, trap ik een open deur in. Heel wat van onze kunstenaars, gezelschappen, collecties en instellingen kunnen buigen op een imposant internationaal parcours en genieten wereldfaam. Hun namen kleuren de affiches en programma's van toonaangevende kunstencentra, beurzen, concertzalen, schermen, catwalks en musea in zowat alle continenten.

Die succesverhalen wil ik versterken door de aanwezigheid van onze grote namen op belangrijke presentatieplekken te ondersteunen. Ik geloof immers dat zij een aanzuigeffect creëren waardoor ook het nieuwe aankomende talent mee naar de internationale top wordt geloodst. Naast een versterkte Vlaamse aanwezigheid in het buitenland, geloof ik ook in de wervende kracht van een sterk internationaal aanbod in Vlaanderen, ten behoeve van zowel publiek als sector.

Mijn internationaal cultuurbeleid zal dus, in overleg met de sectoren, faciliterend zijn met een meervoudige missie. Het zal zowel de culturele belangen van Vlaanderen, de internationale uitstraling van gezelschappen en collecties, de internationale carrières van de kunstenaars als de buitenlandse exploitatie van hun producties ten goede komen. Tevens zal mijn beleid gericht zijn op een open en gastvrij Vlaanderen voor buitenlandse kunstenaars en gezelschappen, inclusief aandacht voor buitenlandse curatoren, programmatoren, presentatie van internationaal betekenisvol werk, ontwikkeling van internationale netwerken, uitwisselingplatformen en -projecten en showcases. Ook het residentiebeleid maakt hier deel van uit.

In het kader van het nieuwe Kunstendecreet wil ik tevens nieuwe evenwichten voorzien tussen interventies op prestigieuze festivals als Avignon en Edinburgh en op strategische plekken in opkomende regio's met ontwikkelingspotentieel, net zoals tussen meerjarige overeenkomsten en eenmalige opportuniteiten.

Ook bekleden heel wat Vlamingen sleutelposities in toonaangevende instellingen en organisaties wereldwijd. Zij hebben stuk voor stuk unieke parcours afgelegd en waardevolle kennis en expertise opgebouwd. Die verwezenlijkingen zijn het resultaat van uitzonderlijk talent, maar vooral ook van hard werk. Ik vind het belangrijk daaraan uitdrukkelijk erkenning te geven en met hen contact te houden. Hun kennis en expertise kunnen van cruciale waarde zijn voor het cultuurbeleid.

4.2. OD 2 Onderhouden van culturele banden met prioritaire partners

Vlaanderen heeft een aantal partners waarmee sinds lange tijd culturele relaties worden onderhouden. De bilaterale samenwerking met Nederland is daarvan zonder twijfel het meest eminente voorbeeld. Ik wil inzetten op een betekenisvolle en duurzame invulling van deze relaties waarmee de gezamenlijke belangen van

de overheden gediend worden, maar waarvan vooral ook de sector de vruchten kan plukken.

In 2015 wordt naar aanleiding van de 20ste verjaardag van het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland een Vlaams-Nederlands cultureel feestjaar opgezet onder de titel 'BesteBuren'. Veeleer dan terug te blikken wil ik van het feestjaar gebruik maken om de uitgebreide samenwerking ook voor de komende 20 jaar uitdagende perspectieven te bieden en te stimuleren, o.a. via de bestaande Vlaams-Nederlandse samenwerkingsverbanden, de Nederlandse Taalunie, deBuren en het Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond in Amsterdam. Het gemeenschappelijk Vlaams-Nederlands Huis deBuren moet ook sterker inzetten op het introduceren en binnenleiden van internationale bezoekers in de taal en het brede Vlaams-Nederlands culturele landschap (onder meer via digitale kanalen). Samenwerking met de Vlaamse cultuurhuizen en in het bijzonder met de fysieke buur Munt-punt ligt hierbij voor de hand, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 134).

De samenwerking met Nederland zal in de aanloop van het gemeenschappelijk gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse nog versterkt worden. Het is voor ons beiden immers een ware eer om in 2016 gastland te mogen zijn van de Frankfurter Buchmesse, de grootste professionele boekenbeurs ter wereld. Het gastlandschap moet duurzame resultaten opleveren. Frankfurt is voor het boekenvak, en via de boeken misschien wel voor veel meer, immers de springplank naar Duitsland en de rest van de wereld, dit met uitlopers tot ver na 2016.

Het cultureel samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap is een stap in de goede richting naar een sterker cultureel engagement. Ik wil dit samenwerkingsakkoord met de nodige ambitie invullen, voortbouwend op onder meer de diverse en rijke samenwerking die er reeds in het Brusselse culturele veld bestaat (vb. KunstenFestivalDesArts).

De wereld reikt natuurlijk verder dan onze naaste burens en daarom wil ik een open vizier houden. Zonder aandacht te verliezen voor ad hoc opportuniteiten, wil ik voornamelijk vanuit een langetermijnvisie werken aan duurzame relaties. Dat geldt ook en in het bijzonder voor onze samenwerking met het Koninkrijk Marokko. Na overleg met alle stakeholders wil ik duidelijkheid over de levensvatbaarheid van Daarkom. Daarnaast wil ik in overleg met het Koninkrijk Marokko onderzoeken op welke manier we de doelstellingen van de Vlaams-Marokkaans culturele samenwerking het best organiseren.

4.3. OD 3 Maximaliseren van de dialoog tussen het Vlaamse en internationale beleidsniveau

Ik acht het noodzakelijk om vanuit de overheid een proactieve beleidsdialoog met internationale organisaties zoals de EU en Unesco te onderhouden en te intensiveren. Een actieve betrokkenheid laat toe om in een zo vroeg mogelijk stadium mee te wegen op de beleidsvoering en -ontwikkeling. De standpuntbepaling krijgt mede vorm door input van en uitwisseling met sectororganisaties en belangenbehartigers. Vlaamse noden en belangen vinden zo hun weg naar het formele internationale debat met als doel de evoluties op internationaal niveau optimaal te laten aansluiten op het eigen beleid en de eigen sector. Participatie aan de debatten en uitwisseling van beleidsinformatie bieden de overheid kansen om praktijken en inzichten uit Vlaanderen internationale zichtbaarheid te geven. Deze kunnen bovendien worden getoetst aan internationale kaders en worden vergeleken met de aanpak in andere landen en regio's.

4.4. OD 4 Ontsluiten van internationale financieringskanalen

Het is belangrijk dat Vlaamse actoren hun weg vinden naar internationale samenwerkingsprogramma's en ondersteuningskaders. Zij vormen een aanvullende bron van financiering. Bovendien is de deelname aan een internationaal project een verrijkende ervaring die vaak een springplank is tot meer uitwisseling en nieuwe partnerschappen. Het is mijn ambitie ervoor te zorgen dat internationale programma's, zoals Creatief Europa, Europa voor de burger, Horizon 2020 en de Structuurfondsen nog breder bekend en benut worden.

5. SD 5 Het realiseren van culturele en maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk

Deze meerwaarde vertaalt zich in het streven naar (meewerken aan) een inclusieve maatschappij, waarbij iedereen toegang heeft tot de zich verder ontwikkelende digitale samenleving. Op deze manier wil ik waarborgen dat onze identiteitsbepalende producten zoals boeken, kunstwerken, films, cultureel erfgoed op lange termijn duurzaam bewaard worden en toegankelijk blijven. Ook wil ik mensen stimuleren om digitale tools en netwerken te gebruiken, en cultuur positioneren als onderdeel van een digitale vitale samenleving door digitale creativiteit en ondernemerschap te stimuleren en mogelijk te maken.

De digitale uitdagingen vragen een integraal ondersteuningsproces waarbij diverse functies zoals productie, bewaring, presentatie en publiekswerking aan bod komen en zich flexibel kunnen combineren met het oog op duurzame meerwaardecreatie. Door het opnemen van een actieve rol in het incorporeren van het digitale in de dagelijkse werking actualiseert en activeert de culturele sector zijn maatschappelijke rol en meerwaarde. Er zal voldoende aandacht zijn voor het participatieaspect bij deze uitdagingen.

Digitalisering is een terrein waar de Vlaamse overheid een belangrijke rol kan spelen. In overleg met andere beleidsdomeinen en in het bijzonder met Innovatie wil ik een impulsbeleid op vlak van digitalisering voeren, dit met het oog op een gemeenschappelijke visie op een duurzame digitalisering en een effectievere inzet van de beschikbare middelen.

5.1. OD 1 Prioriteit maken van een duurzame, digitale bewaring, ontsluiting en toegankelijkheid

Door de omvang van ons rijk patrimonium is een digitale duurzame bewaring en ontsluiting van cultureel materiaal een grote uitdaging. Gemeenschappelijke problematieken en schaalvoordelen maken dat dit best in samenwerking met andere beleidsdomeinen gebeurt. De overheid moet een faciliterende rol opnemen om de cultuursector in staat te stellen een digitale inhaalbeweging te maken. Een duurzame en open (netwerk)infrastructuur voor kostenefficiënt digitaliseren en lange-termijn bewaren, ontsluiten en verspreiden van digitale culturele content in Vlaanderen is immers cruciaal. Hierdoor kunnen cultuur- en erfgoedinstellingen hun rol op vlak van innovatie en als 'gate-keeper' van het virtuele culturaanbod ten volle opnemen.

Op het vlak van digitalisering, archivering en ontsluiting van cultureel materiaal is er nood aan een kwaliteitsvolle, duurzame en kostenefficiënte aanpak om onze 'culturele grondstof' op langere termijn beschikbaar te houden, voor professioneel gebruik, onderwijs, cultuureducatie, toekomstige generaties. Het Vlaams Regeerakkoord (pp. 133-134) geeft aan dat de aanpak die het Vlaams Instituut

voor de Archivering (VIAA) op dit terrein voor audiovisueel erfgoed opgestart heeft, structurele ondersteuning verdient. Ik wil de evaluatie van VIAA, verwacht eind oktober 2014, aangrijpen om samen met mijn collega's in de Vlaamse Regering te bekijken hoe we deze opdracht en de lange-termijn doelstellingen van het VIAA verder vorm kunnen geven.

Daarnaast wil ik de sectorinstituten voor digitalisering binnen de cultuursector blijven ondersteunen. Zij stellen immers hun tools en expertise ter beschikking van alle belanghebbenden en zorgen voor specifieke expertiseopbouw in de betreffende segmenten van de culturele sector.

5.2. OD 2 Impulsen geven aan constante innovatie

Om de opportuniteiten van digitalisering te benutten, moeten culturele organisaties op korte termijn werk maken van een 'mentale switch'. Samen met de sector wil ik traditionele taken herdenken in functie van de digitale toekomst. Ik wil hiervoor ook de dialoog opstarten tussen culturele actoren en actoren die rond innovatie werken (vb. Agentschap Ondernemen, universiteiten en onderzoeksinstituten, MIX, Flanders DC, Sociale Innovatiefabriek, de gamesector, media), en waar mogelijk gebruik maken van faciliterende infrastructuur zoals VIAA en CultuurNet Vlaanderen.

De cultuursector dient zich bewust te zijn van het feit dat (pro)actief inzetten op digitale innovatie een noodzaak is om een maatschappelijke impact te realiseren. Ik zoek daarom manieren om 'digitale attitudes' bij culturele organisaties te stimuleren. Ik bekijk of ik hiervoor een impulsbeleid kan opzetten, dat leidt tot geïntegreerde en interdisciplinaire projecten die als goede voorbeelden gelden en het belang van een geïntegreerde digitale strategie aantonen.

5.3. OD 3 Inzetten op een integrale digitale uitbouw van een lokaal cultuurbeleid als bijdrage tot e-inclusie in een vernieuwd samenspel tussen Vlaanderen en het lokale niveau

De emancipatorische integrerende en spreidende kracht van het digitale, met kansen om verbindend, verrijkend en educatief te werken door middel van digitale instrumenten, is cruciaal binnen onze huidige digitale samenleving.

De uitbouw van de digitale bibliotheek wordt al jaren uitbesteed aan Bibnet. Voor een ruimere en duurzame invulling van een digitale ondersteuningsopdracht naar gemeenten is er nood aan een nieuwe organisatie van waaruit het lokaal cultuurbeleid sectoroverschrijdend en met een hoge maatschappelijke relevantie zijn betekenis kan herdefiniëren en versterken. Deze organisatie bestaat uit de samenvoeging van het instrumentele (Bibnet) en het inhoudelijke (LOCUS) en zal de verkoking tussen sectoren en disciplines opheffen. Dit zal leiden tot meer deskundigheid, slagkracht en een grotere herkenbaarheid van het Vlaamse ondersteunende beleid voor het lokale cultuurbeleid, met zinvolle kruisbestuivingen en een rationalisering van het zakelijk beheer.

De nieuwe organisatie heeft als belangrijke opdracht om invulling en uitvoering te geven aan het Vlaamse beleid voor de integrale ondersteuning van het lokale cultuurbeleid bij de maatschappelijke uitdagingen van vandaag en morgen. Hierbij zijn de digitale uitdagingen prominent, met bijzondere aandacht voor de toegankelijkheid en leesbaarheid voor een zo ruim mogelijk doelpubliek. Afstemming en samenwerking met de lokale overheden zijn daarbij het uitgangspunt.

5.4. OD 4 Stimuleren van nieuwe productie- en distributiemodellen die inspelen op de digitale realiteit

Door het stimulerend beleid van de Europese Unie is de Europese ruimte een referentiekader voor digitale cultuur, zoals aangegeven in het Werkplan voor cultuur 2015-2018 en ondersteund door initiatieven zoals de raadsconclusies van mei 2012, Europeana en het recente denken over een 'heritage commons'. De Vlaamse overheid wil hierbij zelf actief betrokken zijn en relevante culturele partners in Vlaanderen betrekken.

Hoewel dit in de verschillende subsectoren met een andere snelheid verloopt, wordt culturele content meer en meer via verschillende (nieuwe, digitale) dragers verspreid en geconsumeerd. De verwachtingen van het publiek veranderen voortdurend. Ik wil actief inzetten op openheid en connectiviteit (vb. open cultuurdata) als methode om de impact van culturele organisaties in de samenleving te vergroten. Om deze positie waar te kunnen maken geldt als uitgangspunt de herbruikbaarheid en duurzaamheid van wat er is, zowel op het vlak van collectie als creatie, met inbegrip van contexten en processen ('sharing is caring').

De omzetting van de nieuwe EU richtlijn rond 'Public Sector Information', waaronder ook musea, archieven en bibliotheken zullen vallen, zet alvast stappen in de richting van nieuwe vormen van hergebruik van culturele data. Ik hoop dat dit kan leiden tot nieuwe inzichten, methodes en samenwerkingsverbanden.

Aan creatiezijde biedt digitale (co-)creatie tal van voordelen op voorwaarde dat de keuze voor openheid gemaakt wordt. Het eindproduct kan als grondstof dienen voor iets nieuw. De manier waarop iets ter beschikking wordt gesteld en de gekozen licenties zijn dan ook van groot belang. Door publicatie van processen en door met open tools te werken, wordt het gemakkelijk om kennis door te geven en komen 'onverwachte' uitwisselingen tot stand. Ik wil nieuwe vormen van (co-)creatie ondersteunen door bekendmaking van goede voorbeelden en via pilootprojecten om de brede sector te sensibiliseren. Modellen zoals crowdsourcing kunnen ook de burger (vb. een erfgoedgemeenschap) actief betrekken bij contentcreatie.

Deze nieuwe manieren van creatie, hergebruik en distributie brengen veranderingen met zich mee, maar vergroten ook de maatschappelijke relevantie van cultuur. Ik wil de sector begeleiden in het zoeken naar een maatschappelijke of financiële return.

Tot slot dient de dialoog met de private sector opgezocht te worden zodat ook deze actief aan de slag kan gaan met cultureel materiaal, en daarbij een duurzame relatie ontwikkelt met de cultuursector. Ik wil dit stimuleren door in te zetten op zichtbare voorbeeldprojecten en het wegnemen van drempels.

6. SD 6 Stimuleren en ondersteunen van 'leren door te participeren' en 'participeren door te leren' in een superdiverse samenleving

Participeren in de samenleving en aan cultuur stelt vandaag andere eisen en biedt tegelijk andere mogelijkheden. Niet voor niets wordt gesproken over '21st century skills'.

Cultureel leren is een bijzonder leerproces. Het gebeurt overal en continu, en is geen kwestie van kennisoverdracht alleen maar verloopt evenzeer via beleving en interactie. Anders gezegd: je leert door te participeren maar ook participeren moet je leren. Daarmee is de cirkel rond: leren en participeren zijn twee

communicerende vaten waarvan de culturele sector voluit gebruik kan maken om voor iedereen toegang te verlenen tot cultuur in al haar verschijningsvormen.

Als minister bevoegd voor cultuur wil ik blijvend inzetten op leren in deze niet-formele en informele context. Ik wil dat iedereen kansen krijgt en uitgedaagd wordt om levenslang te participeren aan cultuur, en zich creatief uit te drukken. Tegelijk wil ik ervoor zorgen dat alle voorwaarden aanwezig zijn opdat mensen zich bewust worden van wat ze geleerd hebben en competenties kunnen (h)erkennen én waarderen. Dit alles kan hen sterken in hun zelfbewustzijn en in het aangaan van toekomstige engagementen binnen een diverse, warme samenleving.

Bovendien wil ik in dialoog aansturen op het aanscherpen en het genereren van meer impact t.a.v. een inclusief en duurzaam bereik van kansengroepen in alle geledingen van het cultureel werk. Belangrijk hierbij is dat we werken aan participatie die nieuwe kennis en inzichten oplevert en perspectieven binnenbrengt. Dit kan door ruimte te creëren waar het sociale leren kan plaatsvinden en waar de juiste voorwaarden en instrumenten worden gecreëerd waarbij mensen zelf tot uitwisseling, engagement en initiatief komen.

6.1. OD 1 Vanuit een integrale visie op cultuureducatie en cultuurparticipatie de beleidsinstrumenten optimaliseren op basis van en door implementatie van relevante onderzoeksresultaten en conceptnota's

Met de conceptnota's 'Groeien in cultuur' en 'Doorgroeien in cultuur' werd tijdens de vorige legislatuur vanuit cultuur, jeugd en onderwijs een stap vooruit gezet naar een gezamenlijk beleidskader cultuureducatie voor kinderen, jongeren en volwassenen. Dit verdient verdere uitvoering. Het is mijn betrachting om een netwerk uit te bouwen dat het cultureel leren binnen mijn bevoegdheden kunsten (inclusief amateurkunsten), media, cultureel erfgoed, sociaal-cultureel werk en jeugd verbindt, en waar nodig een brug slaat naar de sectoren sport, welzijn, onderwijs en werk. Hierbij kunnen we de Vlaamse praktijk verrijken met een internationale dimensie en vice versa.

Bovendien is het belangrijk dat de competenties van cultuureducatieve begeleiders worden versterkt. Het huidige opleidings- en vormingsaanbod moet beter worden afgestemd op de cultuureducatieve noden van het culturele veld, o.a. door de onderlinge dialoog te bevorderen op basis van beroepenstructuren en competentieprofielen of concrete samenwerkingsprojecten (vb. stages). Het gaat dan zowel over het aanbod van formele opleidingsverstrekkers, met name het hoger (kunst)onderwijs, als het aanbod vanuit de niet-formele sector. Ook hier kan netwerking bijdragen tot expertise-uitwisseling over de grenzen van sectoren, beleidsvelden en disciplines heen.

Het spreekt vanzelf dat ik maximaal gebruik zal maken van de expertise inzake mediawijsheid en mediageletterdheid om ook de digitale culturele content maximaal te laten renderen.

Ik wil ook inzetten op het wegnemen van participatieobstakels door de verdere ontwikkeling van een aangepast instrumentarium. De UiTPAS (Paspartoe in Brussel, A-kaart te Antwerpen) sluit hier bij uitstek op aan. De pas stimuleert iedereen om meer én anders te participeren. In het bijzonder voor mensen in armoede creëert de niet-stigmatiserende UiTPAS extra kansen met een aangepast kansen tarief en het opzetten van een duurzame, structurele dialoog op lokaal niveau. De komende legislatuur zal ik, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 132), investeren in de verdere beschikbaarheid van de UiTPAS in de rest van Vlaanderen. Ik ga hierbij ook de dialoog aan met mijn collega's bevoegd voor

binnenlands bestuur, welzijn en sport om een zo breed mogelijk draagvlak voor dit belangrijk project te waarborgen.

De flankerende maatregelen inzake participatie (cultuur, jeugd en sport) dienen te worden geactualiseerd en op mekaar afgestemd zonder ongewenste overlap én met wederzijds versterkende effecten. De drie voornaamste Vlaamse hefboomen m.b.t. vrijetijdsparticipatie voor maatschappelijk kwetsbare groepen, namelijk de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie, het Fonds voor vrijetijdsparticipatie en de UiTPAS, kunnen mits afstemming een meer sluitend kader vormen met meer resultaat tot gevolg.

Ik engageer mij ook in het binnen de Vlaamse Regering afgestemde armoedebestrijdingsbeleid, en zal beleidsmaatregelen inzake cultuureducatie en -participatie toetsen op hun effecten op mensen in armoede.

6.2. OD 2 De culturele opdracht van de mediasector en de publieke omroep verder uitbouwen

Voor mij heeft de mediasector en in het bijzonder de publieke omroep een belangrijke culturele opdracht. De VRT moet het publiek informeren over het rijke aanbod en de diversiteit van het culturele veld en het prikkelen om eraan deel te nemen. Daarnaast moet de publieke omroep ook zelf een culturele beleving aanbieden. Dat betekent voor mij concreet dat de VRT zowel op een ontspannende als op een verdiepende en lerende manier aandacht besteedt aan kunst en cultuur in Vlaanderen en in het buitenland. Door het cultuuraanbod makkelijker ter beschikking te stellen aan de Vlaamse mediagebruikers, de culturele partners en het onderwijs kan de VRT ook haar educatieve opdracht versterken. De culturele opdracht vult de VRT in op radio, televisie en via haar online aanbod. De VRT besteedt bijzondere aandacht aan het mee verhogen van de culturele competenties van kinderen en jongeren. Deze doelgroepen spreekt de VRT ook via haar digitale platformen aan.

6.3. OD 3 Inzetten op levenslang en levensbreed leren en bewaken van de aansluiting van de cultuursectoren bij de Vlaamse Kwalificatiestructuur en het EVC-beleid

Het Vlaamse cultuurbeleid trekt de kaart van levenslang en levensbreed leren. Voor vele Vlamingen is dit nog steeds geen realiteit, en al helemaal geen evidentie. Bij uitstek in het brede culturele veld (o.a. sociaal-culturele verenigingen, bibliotheken, Vormingplus-centra) zijn er kwalitatieve, diverse en toegankelijke leerplekken die bewust of onbewust aan geletterdheid (o.a. digitale competenties, leercompetenties, sociale competenties, Nederlandse taalvaardigheid) werken. Samen met mijn collega bevoegd voor onderwijs, wil ik de grote verscheidenheid aan leerplekken beter op elkaar afstemmen, zodat de lerende beter zijn weg vindt in de wirwar van aanbieders en een traject op maat kan volgen. Meer specifiek moeten kwetsbare doelgroepen extra worden gestimuleerd en kansen krijgen om deel te nemen aan leertrajecten door ingebouwde drempels aan te pakken. Ik zal de diverse culturele sectoren sensibiliseren over de belangrijke rol die ze spelen in geletterdheidsverhoging, bijvoorbeeld door praktijkvoorbeelden van oefenkansen Nederlands aan anderstaligen te stimuleren.

Om hun zelfbeeld en zelfwaarde-gevoel te versterken, maar ook met het oog op maatschappelijke participatie, moeten jongeren en volwassenen hun verworven competenties ook breed kunnen inzetten. De zichtbaarheid van competenties, opgedaan in het culturele veld, moet worden verhoogd. Daarom wil ik aansluiting

blijven zoeken bij het geïntegreerd EVC-beleid (Erkennen van Verworven Competenties) en bij de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS).

6.4. OD 4 Investeren in de relatie met het onderwijs als bevoorrechte samenwerkingspartner

De gezinscontext is van cruciaal belang bij het cultureel leren, maar de impact van het kleuter- en leerplichtonderwijs mag evenmin worden geminimaliseerd. Daarbij staat de meerwaarde van samenwerking tussen het onderwijs en culturele partners buiten kijf. Concreet wil ik bestaande samenwerkingsinitiatieven met het leerplichtonderwijs, zowel op beleidsniveau waar CANON Cultuurcel het aanspreekpunt blijft (o.a. Cultuurkuur.be, Cultuur in de Spiegel), als in de praktijk continueren en verder stimuleren.

Wat het deeltijds kunstonderwijs betreft, bewaak ik de aandacht voor samenwerkingsmogelijkheden met de amateurkunsten en met cultuureducatieve aanbieders binnen cultuur en jeugd.

Tot slot ijver ik voor een verdere afstemming tussen het culturele en cultuureducatieve werkveld en het hoger (kunst)onderwijs, o.a. op het vlak van opleiding, vorming en onderzoek.

7. SD 7 Een langetermijnvisie ontwikkelen inzake de zorg voor en ontsluiting van cultureel erfgoed in en voor Vlaanderen

In een cultureel-erfgoedbeleid zijn het lange termijnperspectief (verleden-heden-toekomst) en het (delen van) 'gemeenschappelijk goed' belangrijke uitgangspunten. Internationale verplichtingen en ontwikkelingen, maar ook een verbreding van het erfgoedbegrip, het belang van erfgoedgemeenschappen en de verschillende waarden die worden toegekend aan cultureel erfgoed brachten heel wat teweeg in dit jonge beleidsveld.

Mijn ambitie is om werk te maken van een langetermijnvisie op het roerend cultureel-erfgoedbeleid in Vlaanderen. Deze visie moet rekening houden met de actuele ontwikkelingen in de maatschappij en met een duurzame en kwaliteitsvolle benadering van cultureel erfgoed. Hierbij wil ik de collecties en organisaties centraal stellen die vandaag en morgen voor Vlaanderen van belang zijn. Samen met de lokale besturen en met het beleidsdomein onroerend erfgoed wil ik investeren in een breed scala van cultureel erfgoed.

De visienota 'Immaterieel cultureel erfgoed' (2010) biedt nog steeds een waardevol kader en kan op een geactualiseerde wijze gelinkt worden aan de langetermijnvisie cultureel erfgoed. Dit kan leiden tot een herziening van bestaande beleidsinstrumenten.

7.1. OD 1 Een meer collectiegericht ondersteuningsbeleid voeren en een gerichte uitbouw en beter beheer van de 'Collectie Vlaanderen'

De 'Collectie Vlaanderen', het geheel van de publieke collecties in Vlaanderen, is zeer divers samengesteld en wordt dankzij de inzet en goede zorgen van publieke erfgoedzorgers op vele plekken bewaard. Het is mijn zorg dat de opgebouwde collecties, expertise en instrumenten niet verloren gaan. Het collectiebeheer en de ondersteunende taken die de provincies momenteel opnemen, zal ik meenemen in nieuwe complementaire beleidsafspraken met de steden en gemeenten. Hierbij stel ik maatwerk voorop. De Vlaamse overheid kan niet voor alle erfgoed alleen de

verantwoordelijkheid dragen. De lokale besturen en de erfgoedinstellingen zelf spelen hier ook een rol.

Het Cultureel-erfgoeddecreet behandelt de erkenning van collectiebeherende instellingen, en de toekenning van project- en werkingssubsidies aan landelijke cultureel-erfgoedinitiatieven en -organisaties. Bij de toekenning van de middelen besteed ik bijzondere aandacht aan het collectiegericht denken, zonder de andere taken te veronachtzamen.

Het cultureel-erfgoedveld is nog in volle ontwikkeling en kreeg onvoldoende de tijd om zich uit te kristalliseren. Er blijft een grote nood aan begeleiding van vele (private) erfgoedbeheerders (o.a. van industrieel, religieus, agrarisch erfgoed en van erfgoed van bedrijven, verenigingen en kunstenaars) die erfgoedzorg niet als kerntaak hebben. Landelijke expertisecentra en organisaties volkscultuur nemen deze taak op. Ik wil deze kernactoren evalueren met het oog op clustering, krachtenbundeling en efficiëntiewinst.

Ik verwacht meer samenwerking, afstemming en netwerking tussen alle gesubsidieerde erfgoedinstellingen vanuit hun maatschappelijke functie en de waarde van hun collecties voor de samenleving. Een doordacht verzamel- en afstotingsbeleid is cruciaal voor elke instelling. In het traject van de langetermijnvisie op cultureel erfgoed kan worden onderzocht hoe de instellingen kunnen komen tot een onderling afgestemd collectieplan, vertrekkend van een duidelijk waarderingskader en selectiebeleid.

Ook de Collectie van de Vlaamse Gemeenschap en van de eigen instellingen gaan in dit verhaal mee. Ik verwacht dat er onderling afgestemd wordt inzake aankopen, programmatie van tentoonstellingen, publiekswerking, behoud en beheer, onderzoek, digitalisering en nieuwe vormen van ontsluiting. Zo denk ik aan de uitbreiding van de Kaderovereenkomst voor onderling bruikleenverkeer tussen de instellingen in Vlaanderen, maar ook aan het poolen van backoffice taken en het delen van kennis en expertise.

Tevens wil ik onderzoeken in welke mate binnen dit gerichte collectiebeleid kan worden samengewerkt met privéverzamelaars, bijvoorbeeld in de vorm van een actieve meerjarige samenwerking tussen specifieke publieke en private collectiebeheerders. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan gezamenlijke ontsluitings-, inventarisatie- en conservatieacties.

Verder wil ik voorrang geven aan de implementatie van het gewijzigde Topstukkendecreet van 25 april 2014. Dit decreet vormt een belangrijk instrument in functie van de vrijwaring en het behoud van het belangrijkste nog in Vlaanderen bewaarde roerend cultureel erfgoed, ongeacht de locatie waar het bewaard wordt. In functie van een betere bescherming van de topstukken wil ik ook inzetten op een snellere opvolging van de conservatie- en restauratienoden van topstukken en in de verdere uitbreiding van de Topstukkenlijst. Daarnaast wil ik investeren in de gerichte aankoop van topstukken en sleutelwerken en in een (nog) betere zorg voor en (internationale) ontsluiting van deze belangrijke collecties. Ik wil onderzoeken of en hoe het Topstukkenfonds versterkt en verbreed kan worden.

Een andere piste tot versterking van deze prioritaire collecties en de Collectie Vlaanderen vormt de 'inbetalinggeving van cultuurgoederen om te voldoen aan successierechten'. Met de overname van de dienst van die belasting wordt Vlaanderen per 1 januari 2015 volledig bevoegd voor deze regeling. Ik zal, samen met mijn collega bevoegd voor Financiën en Begroting, nagaan hoe deze regeling geactualiseerd kan worden in het kader van de integratie van de erfbelasting in de Vlaamse Code Fiscaliteit.

Daarnaast zal ik, samen met mijn collega voor Financiën en Begroting, nagaan in welke mate en onder welke ontsluitingsvoorwaarden voor topstukken in privébezit fiscale gunstregimes kunnen worden voorzien inzake successierechten. Bij mijn federale collega's zal ik aandringen op het onderzoeken van gunstige fiscale maatregelen in de inkomstenbelastingen voor private verzamelaars en bedrijven, met het oog op giften.

Tot slot wil ik op het vlak van de bescherming van het roerend cultureel erfgoed met de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Federale overheid werken aan een samenwerkingsakkoord 'bescherming roerend cultureel erfgoed' voor Brussel. Dit akkoord moet aan alle bevoegde entiteiten een 'sokkelregeling' bieden die voor België een gemeenschappelijke regeling invoert, maar tegelijkertijd aan de partners de nodige vrijheid biedt qua concrete invulling, bijvoorbeeld voor wat betreft de nodige garanties voor de bezitters van topstukken.

7.2. OD 2 Uitbouwen van een door Vlaanderen geregisseerde depotwerking in functie van een haalbaar behoud en beheer van collecties

In Vlaanderen is er een tekort aan voldoende, kwaliteitsvolle bewaaromgevingen. Om het waardevolle erfgoed ook in de toekomst te kunnen ontsluiten naar een breed publiek, moeten we inzetten op een doordacht en duurzaam bewaarbeleid. Dit beleid moet rekening houden met kostenefficiëntie en duurzaamheid, en de oorzaken van dit tekort, zoals het ontbreken van een doordacht selectiebeleid en onderlinge collectieafspraken, aanpakken.

Om keuzes en afspraken te kunnen maken, is een totaaloverzicht nodig van het aanwezige erfgoed. De voornoemde impulssubsidies moeten bijdragen tot onderling afgestemde (gecentraliseerde) registratie- en ontsluitingsystemen die de uitwisselbaarheid van gegevens vergroten. De projecten van PACKED, samen met de Vlaamse Kunstcollectie (VKC), Contemporary Art Heritage Flanders (CAHF), Lukasweb, opencultuurdata.be en de Collectie Vlaamse Gemeenschap zijn hier mooie voorbeelden van.

Ik engageer mij om de regiefunctie inzake fysiek en digitaal depotbeleid op te nemen in nauw overleg met Onroerend erfgoed, en in synergie met de steden en gemeenten. Op die manier wordt het beleid, dat ingezet werd door de provincies, gecontinueerd. Er zal zowel een geografische, als een thematische benadering nodig zijn om de opgestarte initiatieven verder te zetten. Binnen een netwerkgegeven kunnen verschillende spelers hierin een rol opnemen. Zo wil ik, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 133), onderzoeken op welke manier een open depotfunctie bij het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) een plaats kan krijgen. Van daaruit kan het roerend kerkelijk patrimonium worden gevaloriseerd via o.a. tentoonstellingen en bruiklenen. Een belangrijke randvoorwaarde is een duidelijk waarderingskader en selectiebeleid.

De depotproblematiek is niet enkel een verhaal van fysieke collecties en bewaring, maar speelt evenzeer voor een duurzame digitale opslag van digital born en gedigitaliseerd erfgoed. Ik moedig alle organisaties aan om hieraan aandacht te besteden, en wil de duurzame digitale bewaring en ontsluiting extra ondersteunen. PACKED, landelijk expertisecentrum voor digitaal erfgoed, speelt een cruciale rol in de expertisedeling hiervoor.

7.3. OD 3 Publieksgerichte samenwerking tussen erfgoedgemeenschappen en -instellingen actief stimuleren

Erfgoed is van belang voor het vormen van onze gemeenschappelijke identiteiten. Het zegt iets over wat we belangrijk vinden om te bewaren en door te geven. Erfgoed krijgt enkel betekenis in voortdurende dialoog met de betrokken erfgoedgemeenschappen. Ik wil daarom de band tussen die gemeenschappen en de professionele bewaarinstellingen versterken, zodat de betekenis van het cultureel erfgoed en het belang ervan voor de gemeenschappen actueel en dynamisch blijft.

Het maatschappelijk draagvlak voor het cultureel erfgoed moet versterkt worden. Ik wil dat de instellingen inzetten op een brede publieksparticipatie, ook van moeilijker te bereiken doelgroepen. Dit veronderstelt een gericht en gedifferentieerd publieksbeleid bij de organisaties, op basis van een goede kennis van welke groepen wel en welke nog niet voldoende bereikt worden. Dit vraagt permanent publieksonderzoek. Het FARO-cijferboek kan hierbij een instrument zijn. De gemeenschappen moeten echter niet enkel aangesproken worden als publiek, maar ook als actieve participanten, zowel in groep als op individuele basis. Dit kan als deelnemer, vrijwilliger, (her)gebruiker, aanbrengrer van collecties of inhoud of als medebepaler van het beleid.

Musea, archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken hebben een actieve rol te spelen ten opzichte van gemeenschappen en individuen die zich verenigen rond hun collecties, ook naar private verzamelaars. Die band wil ik stimuleren, aangezien daarin mogelijkheden liggen voor een lange-termijn samenwerking

Ik zal, in samenspraak met mijn collega-minister voor Onroerend Erfgoed, een samenwerking opzetten tussen FARO, die zich ontfermt over het roerend en immaterieel erfgoed, en Herita, die zich inzet voor het onroerend erfgoed. Op deze manier wil ik de Erfgoeddag en Open Monumentendag verbinden om, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 144), een maximale betrokkenheid van al het erfgoed in Vlaanderen (roerend, varend, immaterieel, onroerend) bij Open Monumentendag te garanderen.

Binnen de Vlaamse overheid vormen het Kasteel van Gaasbeek en de Landcommanderij Alden Biesen ideale erfgoedsites die vanuit hun specifieke opdracht permanent deze doelstelling realiseren, respectievelijk via een innovatief tentoonstellingsbeleid en erfgoedlaboratorium en door de uitbouw van een expertisecentrum voor oraal erfgoed en vertelcultuur.

7.4. OD 4 Cultureel-erfgoedconvenants efficiënt en effectief inzetten

Via de cultureel-erfgoedconvenants geef ik de steden en gemeenten ruimte en kansen om optimaal in te zetten op cultureel erfgoed vanuit een actuele visie. Lokale besturen zijn sinds jaren een cruciale partner in het complementair cultureel-erfgoedbeleid. De formule zorgt ervoor dat de afsprakenregeling op maat is van elk intergemeentelijk samenwerkingsverband en gebeurt op basis van het daar aanwezige cultureel erfgoed. Ik engageer mij om te bewaken dat, bij een herziening van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking, de meerwaarde van dit instrument behouden kan blijven.

Intergemeentelijke samenwerking verhoogt de efficiëntie op vlak van inzet van middelen, werking, bereik, samenwerking, expertisedeling en kennisuitwisseling. Ik ondersteun de geplande regioscreening en de ambitie om intergemeentelijke samenwerkingsverbanden maximaal op elkaar af te stemmen.

Ik ben voorstander om de doelstellingen voor cultureel erfgoed en voor onroerend erfgoed vanuit eenzelfde samenwerkingsverband te formuleren. De voorwaarden voor een intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst (Onroerend erfgoeddecreet) sluiten immers nauw aan bij de doelstellingen van de cultureel-erfgoedconvenant.

Tot slot wil ik bijzondere aandacht vestigen op de werking van de lokale erfgoedcellen. Zij zorgen voor vernieuwing, experiment en voorbeeldwerking. Zij zijn een actor tussen, naast, boven, onder en samen met de aanwezige cultureel-erfgoedactoren. Samen vormen ze een onmisbare schakel in een Vlaams expertisenetwerk.

7.5. OD 5 Inzetten op cultureel erfgoed als factor voor duurzame economische ontwikkeling

Roerend en immaterieel erfgoed zijn een gedeelde rijkdom en een gemeenschappelijk goed voor de samenleving. De collecties en kennis die aanwezig zijn in het veld, worden nog te weinig benut als bron voor nieuwe vormen van leren en beleven, voor onderwijs, creativiteit, duurzame ontwikkeling en vrije tijd. Hetzelfde geldt voor de kennis en vaardigheden, tradities en gebruiken die worden doorgegeven door erfgoedgemeenschappen (vb. technieken en ambachten) en interessant kunnen zijn voor nieuwe ontwikkelingen, ideeën en technologieën.

Musea, archieven, bibliotheken, maar ook feesten en tradities, trekken binnen- en buitenlandse bezoekers aan. Daarom is cultureel erfgoed voor vele sectoren (vb. kunsten, toerisme, onderzoek, innovatie en wetenschap, economie) een ideale grondstof, een bron om uit te putten. Ik bekijk samen met mijn collega's in de Vlaamse Regering waar en hoe we kunnen samenwerken. Daarbij wil ik gemeenschappelijke doelstellingen formuleren, die een duurzame zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed respecteren. Inzake auteursrechten en gebruikersrechten zal ik de noden van de musea meenemen.

Een actueel thema bijvoorbeeld is de herdenking 14-18, 100 jaar Grote Oorlog. Rond deze herdenking zullen de volgende jaren verschillende initiatieven opgezet worden, waarbij het oorlogserfgoed voor een breed publiek en via diverse kanalen (o.a. film, televisie, onderwijs, musea, evenementen) zal ontsloten worden. Ook rond de 'Vlaamse Meesters' en de 450ste sterfdag van Pieter Brueghel de Oude zullen we binnen de Vlaamse Regering nauw samenwerken. Het vernieuwde KMSKA, dat in 2018 opent, vormt hierbij een belangrijke hefboom.

Om hun collecties en kennis bekend(er) te maken, wil ik dat de cultureel-erfgoedorganisaties zelf meer inzetten op innovatie en creativiteit. Dit is een thema dat ook meegenomen zal worden in de langetermijnvisie.

7.6. OD 6 Internationale uitwisseling en netwerking op vlak van cultureel en immaterieel erfgoed stimuleren

Het debat over de invoering van een staatswaarborgregeling (indemniteit) voor internationale kunstwerken die voor tijdelijke tentoonstellingen aan Vlaanderen worden uitgeleend, blijft actueel. De vraag vanuit musea voor deze regeling is groot, aangezien ze hierdoor de bij grotere tentoonstellingen sterk oplopende verzekeringskosten kunnen beperken. De regeling sensibiliseert ook musea om te investeren in beveiliging en goede klimaatomstandigheden. De Europese Unie stuurt aan op deze regeling die ook al in verschillende landen van kracht is. Ik wil dan ook diverse formules onderzoeken om tot de invoering ervan in Vlaanderen te komen.

De internationale wereld erkent Vlaanderen voor haar expertise op het vlak van immaterieel erfgoed. Zo participeerde Vlaanderen actief aan de totstandkoming van de UNESCO-Convention voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed. Hierdoor konden internationaal relevante inzichten en goede praktijken, maar ook credibiliteit worden ontwikkeld.

Verder heb ik de ambitie om de landelijke actoren en samenwerkingsverbanden van musea een duidelijke rol te geven in internationale uitwisseling en netwerking. Ik zal het huidige instrumentarium hiervoor evalueren en waar nodig bijsturen.

8. SD 8 Inzetten op een dynamisch, toegankelijk en uitnodigend sociaal-cultureel, circus- en amateurkunstenveld

Sociaal-cultureel werk is er in alle vormen en gedaanten, heeft verschillende functies en rollen en spoort van lokaal tot internationaal. Meer en meer worden de sociaal-culturele organisaties geconfronteerd met een veranderende samenleving en zijn zij op zoek naar antwoorden op steeds nieuwe vragen. Ondertussen experimenteert het sociaal-cultureel vormingswerk met nieuwe educatievormen, en heeft het niet alleen aandacht voor het versterken van mensen maar ook voor het versterken van de samenleving in haar aandacht voor diversiteit en participatie.

Het is belangrijk om voor het sociaal-cultureel werk een geactualiseerd en toekomstgericht kader, rekening houdend met de veranderende samenleving, te ontwikkelen waardoor belangrijke uitdagingen kunnen aangegaan worden. Zo moet een hedendaagse invulling van de werksoorten en functies een sterke impuls geven voor meer dynamiek en innovatie binnen de sector.

De amateurkunstensector heeft een grote slagkracht. Behalve het artistieke en de kracht van de kunstbeoefening speelt de sociale dimensie een cruciale rol. Net zoals bij het sociaal-artistiek werk, bestaat de uitdaging erin om zowel de achterban te bedienen als vernieuwend te werken, nieuwe doelgroepen te bereiken en het artistieke te verbinden met andere domeinen in de samenleving. Deze ambitie wil ik ten volle ondersteunen en dit met bijzondere aandacht voor kinderen- en jongerenwerking.

Ook de Vlaamse circuskunsten, die in volle ontwikkeling zijn, zal ik alert opvolgen.

8.1. OD 1 Het beleidskader sociaal-cultureel volwassenenwerk aanpassen tot een stimulerend instrument voor een sector in verandering

Het huidige beleidskader heeft als sterkte de kwalitatieve benadering, maar laat een aantal kansen liggen zodat de sector op beperkingen botst. Ik zal het decreet in die zin dan ook aanpassen. Meer dynamiek moet gepaard gaan met een sterkere profilering van de sector. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk streeft naar een bewuste samenleving waarin burgers actief participeren, het zet belangrijke thema's als diversiteit, digitale geletterdheid en burgerschap prominent op de agenda en draagt fundamenteel bij tot sociale cohesie, maatschappelijk engagement en democratie.

8.2. OD 2 Detecteren en valoriseren van voorbeeldwerkingen, experimenten en verenigingsvormen die een voortrekkersrol inzake diversiteit en culturele innovatie opnemen

Afgelopen jaren ontstonden allerlei werkingen (o.a. nieuwe verenigingsvormen, broedplaatsen voor kunsten en sociaal-cultureel werk, specifieke

doelgroepwerkingen, burgernabije duurzame initiatieven) die diversiteit en culturele innovatie op een natuurlijke manier integreren in hun werkvormen. Vaak hanteren zij methodieken die niet binnen de huidige beleidskaders te vatten, noch te ondersteunen zijn. Nochtans zijn deze werk- en verenigingsvormen bijzonder waardevol omdat zij er meer dan klassieke werkvormen in slagen een positief, divers en innovatief sociaal-cultureel verhaal te schrijven.

Ik wil onderzoeken hoe er ruimte kan worden gecreëerd voor deze nieuwe werk- en verenigingsvormen. Voorbeeldwerkingen moeten kunnen erkend worden zodat ze een rol kunnen spelen naar de rest van de sector.

Het vormingslandschap is in volle beweging. Door lerende netwerken te faciliteren, kunnen intervisie- en uitwisselingstrajecten tussen diverse culturele organisaties, verenigingen en fora worden gestimuleerd. Participeren in een lerend netwerk bevordert ideeënbevruchting en innovatief denken. Het zorgt voor toegang tot expertise, voor snellere verspreiding van praktijkervaringen en een vlottere probleemoplossing.

8.3. OD 3 De draagwijdte van de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal onderzoeken

Op dit ogenblik is het onduidelijk welke juridische draagwijdte de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal heeft. Het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal focust vooral op de taal, de gemeenschap en de cultuur van Doven, waardoor ik als minister van Cultuur bevoegd ben voor de uitvoering ervan. Ter voorbereiding van een wijziging van het decreet is wetenschappelijk onderzoek nodig over de draagwijdte van het decreet. De vraag stelt zich bijvoorbeeld in welke mate 'verwervingsplanning' een plaats kan krijgen in het decreet. Verwervingsplanning gaat in essentie over het recht van dove kinderen en hun ouders op informatie over VGT en recht op VGT-onderwijs en -vorming.

Bovendien brengt de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal advies uit in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal en richt ze zich hierbij op meerdere beleidsdomeinen waarbinnen Vlaamse Gebarentaal aan bod komt: Onderwijs, Media, Gelijke Kansen, Werk, Welzijn. Het is nodig om na te gaan op welke manier binnen de Vlaamse administratie een meer structurele samenwerking tussen de verschillende betrokken beleidsdomeinen mogelijk is in functie van beleidsafstemming en – draagvlak. Een concreet voorbeeld is 'het recht op dove media' en de manier waarop dit thema opgenomen zal worden in de nieuwe beheersovereenkomst van de VRT.

8.4. OD 4 Verder ontwikkelen van het circusbeleid

De kracht van het Circusdecreet is dat het alle vormen van circus samenbrengt, zich richt op zowel amateur- als (semi-)professionele circuskunstenaars en de aandacht voor de sector beleidsmatig stevig heeft verankerd. Zo ontstond de jongste jaren in Vlaanderen, naast de rondtrekkende traditionele nomadische circussen, een nieuwe circusgeneratie met voorstellingen die de grenzen opzoeken van allerlei podium- en andere kunsten, zoals theater, dans, hedendaagse muziek en multimedia.

Circus is van nature laagdrempelig, participatief, gemeenschapsvormend en educatief en daardoor een ideale invalshoek om te werken met moeilijk bereikbare doelgroepen. Ik wil deze jonge bloeiende sector bijkomende mogelijkheden bieden op vlak van creatie en (internationale) spreiding van Vlaamse circuskunsten.

8.5. OD 5 Investeren in amateurkunsten als motor voor creativiteit en verbinding

De amateurkunstensector bloeit en groeit en zorgt ervoor dat talloze amateurkunstenaars kunst kunnen creëren, produceren en hun technische en creatieve competenties kunnen ontwikkelen en bijschaven. Deze alomtegenwoordige sector kan versterkt worden door blijvend in te zetten op samenwerking met het bredere cultuureducatieve veld, het deeltijds kunstonderwijs, de kunsten en de jeugdsector. Methodologische vernieuwing verdient stimulansen via pilots en experiment. En ook hier moet de informele leercontext meer dan ooit naar waarde worden geschat.

De amateurkunsten en het gevoerde amateurkunstenbeleid in Vlaanderen zijn in vergelijking met andere Europese landen en regio's sterk uitgebouwd. Deze troef moet sterker uitgespeeld worden door in te zetten op internationale netwerking en uitwisseling.

8.6. OD 6 Een werkbaar, gecoördineerd hedendaags vrijwilligersbeleid uitbouwen

De cultuursector zou niets zijn zonder de vrijwillige inzet van geëngageerde burgers. De bescherming van vrijwilligers is nu te fragmentair geregeld, met diverse ongelijkheden tot gevolg. De toenemende bureaucratisering zet een rem op het vrijwilligerswerk. Vanuit mijn bezorgdheid voor het belang en welzijn van de vele vrijwilligers in de amateurkunstenverenigingen, de circusateliers, erfgoedverenigingen en de talloze cultuur-, kunst- en erfgoedinstellingen zal ik, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 134), het initiatief nemen om uit te zoeken hoe een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid eruit zou kunnen zien.

Dat alles noopt me ertoe de versnippering van expertise en informatiekanalen aan te pakken. Ik zal met diverse stakeholders uit de verschillende betrokken domeinen een traject opzetten dat de contouren van een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid in kaart brengt.

9. SD 9 Heldere ambitieniveaus en duidelijke en meetbare doelstellingen stellen voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap

De instellingen van de Vlaamse Gemeenschap (IVG) zijn landelijke instellingen, die omwille van hun traditie, actieradius, internationale betekenis, omvang en budget een structurele band met de Vlaamse Gemeenschap hebben. Het zijn grootschalige initiatieven die een engagement opnemen voor het culturele veld en voor de hele gemeenschap. Ze hebben een belangrijke symboolwaarde in het cultuurbeleid. Het gaat momenteel over: Ancienne Belgique (AB), Kunsthuis Vlaanderen, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA), Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA), deFilharmonie, deSingel en Brussels Philharmonic.

9.1. OD 1 De lijst van instellingen van de Vlaamse Gemeenschap actualiseren

Op dit ogenblik is het niet altijd duidelijk waarom bepaalde organisaties wel of niet tot deze categorie behoren. Het is dan ook mijn intentie om de lijst van deze instellingen te actualiseren. Ik wil heldere ambitieniveaus bepalen voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. De betreffende instellingen zullen vervolgens de nodige infrastructurele, personele en financiële capaciteit krijgen om de ambities waar te maken.

Momenteel gaat een aanzienlijk deel van de middelen voor de kunsten naar de grote kunstinstellingen. Daarom wil ik dat deze investering in de toekomst op een

meer duurzame manier zijn vruchten afwerpt. De geringere besparing bij deze instellingen moet niet gezien worden als een kwaliteitsoordeel, noch als het ontzien van deze huizen. Het betreft wel een keuze om hen voldoende armslag te laten behouden zodat zij de essentiële aspecten van hun toekomstige rol kunnen blijven opnemen voor het gehele kunstenveld, zoals ook aangegeven in het regeerakkoord (p. 132). Bij het uitschrijven van mijn strategische visienota kunsten zal ik met de betrokkenen en het veld in gesprek gaan over de rol van de kunstinstellingen van de Vlaamse Gemeenschap, maar ook over hun gewenste functies binnen de verschillende deelsectoren.

De 'categorie' instelling van de Vlaamse Gemeenschap mag niet louter een prestigetitel worden, maar moet een groep van organisaties zijn die, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 132), excelleren en toonaangevend zijn op vlak van kwaliteit en management, en specifieke doelstellingen hebben die complementair zijn aan de andere werkings- en projectsubsidies. Er is nood aan een duidelijke rol voor deze instellingen. Sommige organisaties en gezelschappen in het veld zijn geëvolueerd naar een context die vergelijkbaar is met deze van de instellingen. Ook zij hebben een nationale en internationale uitstraling en worden evengoed of zelfs meer als vaste waarden beschouwd. Bij de ontwikkeling van het nieuwe Kunstendecreet werd voorzien dat kunstorganisaties, na het doorlopen van een erkenningsprocedure, kunnen worden opgenomen in de categorie van kunstinstellingen. De rol van de kunstinstellingen in het landschap zal in functie van een evaluatie van deze groep bepaald worden in de visienota kunsten. Op die manier wordt duidelijk welke opdracht de kunstinstellingen moeten opnemen voor het ruime kunstenveld. Ook voor het M HKA en KMSKA zal de Vlaamse overheid hun rol en ambitie bepalen.

Voor elke instelling wil ik duidelijke en meetbare doelstellingen ontwikkelen die in de respectieve beheersovereenkomsten zullen worden opgenomen. Een grote instelling heeft aandacht voor het klassieke repertoire, maar vormt ook een platform voor belangwekkende artistieke ontwikkelingen en nieuw talent. Ze heeft een opdracht als bewaker en als facilitator. Naast een podium moet ze ook allerhande andere ondersteuning bieden aan vooral jonge kunstenaars en indien nodig ook aan gevestigde namen, om zo ook de versnippering in het veld tegen te gaan. Op die manier wil ik dat deze instellingen meer worden dan alleen organisaties die artistiek uitmunten. Ze dienen ook te voorzien in een bredere dienstverlening naar de sector en de hele maatschappij toe. Deze wisselwerking zal de huidige dynamiek in ons kunstenveld nog versterken.

Ik wil ook samen met de instellingen nadenken over de niches waarbinnen deze zich internationaal moeten positioneren. Van de instellingen wordt dus verwacht dat zij enerzijds zorgen voor de internationale uitstraling van Vlaamse kunstenaars en kunst in het buitenland en anderzijds een podium bieden voor de presentatie van toonaangevende kunst uit het buitenland.

9.2. OD 2 Het KMSKA en het M HKA uitbouwen als expertisecentra en motoren voor een inhaalbeweging in het Vlaamse erfgoed- en museumveld

Het beeldende kunstenveld is cruciaal voor de Vlaamse profilering en is ook toeristisch en economisch van groot belang. De twee Vlaamse musea zie ik als expertisecentra en motoren voor een inhaalbeweging in het Vlaamse erfgoed- en museumveld. Beide musea vormen de basisinstrumenten voor het Vlaamse collectiebeleid en voor de samenwerking van Vlaanderen op het vlak van patrimonium met de talrijke stedelijke en privé-musea.

Door de aanwezigheid van topstukken in zijn collectie en zijn rol als wetenschappelijke en collectiebeherende instelling geeft het KMSKA invulling aan

de rol van topambassadeur. Door de grondige renovatie van het KMSKA worden het beheer en de ontsluiting van de collectie geoptimaliseerd, wat het museum de mogelijkheid biedt om uit te groeien tot een museum van de toekomst. Als wetenschappelijke instelling zal het KMSKA zijn positie en internationale reputatie versterken, wat de samenwerking met vooraanstaande buitenlandse musea zal stimuleren.

Het M HKA wordt mijn kerninstrument voor het beheer en onderzoek van het hedendaagse kunstpatrimonium van de Vlaamse Gemeenschap. Het M HKA heeft een museale toekomst. Ik verwacht dan ook dat het een permanente collectie uitbouwt die de landelijke ontwikkelingen in hun internationaal perspectief toont. Daarnaast zullen de dimensie van onderzoek en de archiefwerking i.h.b. op vlak van kunstenaarsarchieven een focus blijven en geïntensifieerd moeten worden.

10. SD 10 Naar geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en – instrumenten evolueren

De kernwoorden van een duurzaam, geïntegreerd en integraal Vlaams cultuurbeleid zijn efficiëntie, doelgerichtheid, kwaliteit en complementariteit met andere beleidsniveaus en -domeinen. Om tot geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en -instrumenten te komen, wil ik mijn Vlaamse beleidsambities verbinden met de lokale realiteit.

Daarnaast wil ik de rol van de bovenbouw en koepels herdefiniëren en meer aandacht schenken aan monitoring als noodzakelijke onderbouw en voeding voor mijn beleid.

In navolging van het Vlaams Regeerakkoord zal ik werk maken van de interne staatshervorming en de overheveling van de provinciale bevoegdheden en taken naar het lokale of Vlaamse beleidsniveau. Ik zal deze overheveling realiseren in nauw overleg met de lokale besturen, de provincies en de betrokken instellingen, en stel hierbij nauwgezet maatwerk voorop.

10.1. OD 1 Intekenen op de Vlaamse toegevoegde waarde ten aanzien van het lokaal cultuurbeleid

De relatie tussen de Vlaamse overheid en lokale besturen inzake cultuurbeleid wordt grondig herdacht. Waar de Vlaamse overheid tot nu toe een aansturende en controlerende rol had, zal zij voortaan meer ondersteunend en stimulerend optreden. Binnen dit nieuwe Vlaamse bestuurlijk kader, met toenemende decentralisatie van het lokaal cultuurbeleid, wil ik zoeken naar een nieuwe vorm van Vlaamse ondersteuning die de lokale realiteit, sectoroverschrijdend en met een hoge maatschappelijke relevantie, slagkrachtig verbindt met de Vlaamse beleidsambities,

Voor de bibliotheeksector is het belangrijk dat de investeringen die de Vlaamse overheid en de provincies het afgelopen decennium deden, blijven renderen. De provincies hebben de voorbije tien jaar provinciale bibliotheeksystemen uitgebouwd die, samen met het door Vlaanderen gesubsidieerde bibliografisch achtergrondbestand Open Vlacc, het fundament vormen van Bibliotheekportalen. Dit portaal dat de volledige collectie van alle Vlaamse openbare bibliotheken vlot doorzoekbaar en toegankelijk maakt, kan enkel worden georganiseerd op een bovenlokaal niveau. De Vlaamse overheid blijft haar coördinerende rol opnemen in de digitale uitbouw en ondersteuning van het lokaal cultuurbeleid, zodat niet elke gemeente apart zal moeten instaan voor een eigen bibliotheekstelsel en een verdere digitalisering.

Ik verleen tot slot mijn actieve medewerking aan de recent opgerichte 'paritaire commissie decentralisatie' om, samen met de VVSG, op korte termijn na te gaan op welke deel terreinen van mijn beleidsdomein de autonomie en de beleidsruimte van de lokale besturen kan worden verhoogd, met name voor welke concrete bevoegdheden van het lokale bestuursniveau het niet meer of minder (slechts op hoofdlijnen) nodig is dat de Vlaamse overheid sturend optreedt.

10.2. OD 2 Rol van de bovenbouw en van de koepels herdefiniëren en wegwerken van overlappingsen

In de ruimte tussen overheid en de verschillende cultuursectoren zijn verschillende intermediaire actoren actief. Ze hebben voelsprietten in het veld, maar behouden ook voldoende afstand om kritisch te kunnen observeren. Ze zorgen voor praktijkondersteuning en deskundigheidsbevordering of leveren een bijdrage aan visieontwikkeling. Ze zijn sectoraal of thematisch georganiseerd. Vaak is er in dit verkokerde model overlap tussen de verschillende organisaties. Zowel op zakelijk als inhoudelijk vlak zouden enige synergie en integrale aanpak interessant kunnen zijn.

De omgeving waarin ze optreden is echter in voortdurende verandering. Ik wil samen met de sector kritisch herbekijken welke rol deze organisaties in de toekomst zullen opnemen. De fusie van de kunstensteunpunten is ondertussen een feit. De heroriëntering van de organisaties die gemeenten ondersteuning bieden m.b.t. lokaal cultuurbeleid wordt verder uitgewerkt.

Ik vind belangenbehartiging een waardevolle opdracht, maar een zaak van de sector zelf. Ik zal hierover het gesprek met de sector aangaan.

10.3. OD 3 Monitoring, gegevensregistratie en -analyse verder uitbouwen

Een doordacht en duurzaam cultuurbeleid heeft nood aan cijfers en data als onderbouw en voeding om het beleid te staven. Tijdens deze legislatuur wil ik werk maken van een cultuurbrede onderzoeksagenda die voor de komende jaren de lijnen moet uitstippelen over de datastromen die we willen behouden, welke we moeten ontwikkelen en welke actoren daarbij moeten betrokken worden. Deze onderzoeksagenda vertaalt de beleidsnota naar noden op vlak van onderzoek en monitoring, en moet een gedeelde agenda zijn van sector en beleid. Het onderzoeksplatform cultuur kan een centrale rol krijgen in het voeden van de onderzoeksagenda en de disseminatie van onderzoeksresultaten naar de brede sector. Het Cultuurforum 2020 is hier ook belangrijk, aangezien binnen dit forum de dialoog over de deelsectoren van cultuur heen gevoerd wordt. Reflectie over relevante onderzoekspistes en onderzoeksresultaten kunnen daar zeker een plaats krijgen. Het is dan ook belangrijk het Cultuurforum 2020 verder te zetten.

Zo moet er, naast een volgehouden aandacht voor participatieonderzoek, ruimte komen voor verder onderzoek naar de waarde en economische impact van cultuur, de tewerkstelling in de sector, de verhouding tussen aanbod en de spreiding van cultuurproducten en het publiek van erfgoedinstellingen. Het beschikken over en ontsluiten van voldoende betrouwbare beleidsrelevante gegevens en het behouden van historische reeksen over de sector, aangevuld en geduid met ander kwalitatief onderzoeksmateriaal, moeten bijdragen tot een realistische foto van de Vlaamse cultuursector.

Voor het sociaal-cultureel werk werd in 2013 een project opgestart voor gegevensregistratie om, in samenspraak met de sector, tot een set van opvraagbare gegevens voor de verschillende werksoorten te komen. De volgende

stap is nu de ontwikkeling van een degelijke technische applicatie zodat de sector bruikbare gegevens ter beschikking zal hebben in functie van zelfevaluatie en benchmarking (intern) en hogere zichtbaarheid (extern).

Ik zal deze legislatuur op basis van de cijfergegevens die lokale besturen via hun meerjarenplanning hebben opgenomen in de BBC-cyclus opvolgen hoe de uitgaven voor cultuur en ook jeugd in de gemeenten en steden evolueren. De gegevens uit deze monitoring zal ik gebruiken om mijn Vlaams beleid verder vorm te geven.

Het hoger onderwijs moet zijn middelen voor cultuur- en kunstengerelateerd onderzoek meer veldgericht en in nauwere samenwerking en afstemming met de sector inzetten. De return voor beleid en sector moet meer zichtbaar zijn. Het inventariseren en ontsluiten van onderzoek alleen volstaan niet. Onderzoek wordt beleidsrelevant voor actoren en overheid als er ook voldoende energie gaat naar valorisering en vertaling. Dit impliceert dat mensen en middelen nodig zijn om de voortgang van het onderzoek beter te monitoren, de resultaten van onderzoek met inzicht te beoordelen en ze vervolgens te laten renderen, zowel voor de praktijk als voor het beleid.

Ten slotte wil ik werk maken van gedegen statistische rekeningen voor de culturele en de creatieve sectoren en van een cultuurindex, een set van bestaande of te creëren indicatoren die de gezondheid van de cultuursector monitoren en inzichtelijk en internationaal vergelijkbaar maken.

10.4. OD 4 Werk maken van de interne staatshervorming en de overheveling van de taken en bevoegdheden van de provincies

In het Vlaams Regeerakkoord werd afgesproken dat de provincies niet langer persoonsgebonden bevoegdheden en taken zullen uitvoeren. In de komende jaren zullen de persoonsgebonden bevoegdheden en taken, onder meer toegewezen via sectorale decreten, worden geschrapt. De persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies zullen overgeheveld worden naar ofwel het lokale niveau ofwel naar de Vlaamse overheid. De overheveling van deze taken en bevoegdheden gebeurt steeds met bijhorende budgettaire middelen, patrimonium, personeelsleden en rechten en verplichtingen. De timing is afhankelijk van de voortgang van de projectwerking. Streefdatum voor de overdracht van de taken en bevoegdheden is 1 januari 2017.

Voor de cultuursector zal ik erop toezien dat de huidige provinciale taken en bevoegdheden worden overgeheveld naar het meest geschikte overheidsniveau, dit vanuit het principe van subsidiariteit. In een eerste fase zal ik een inventarisatie maken van de te overhevelen bevoegdheden en taken. Bij de discussie over de overheveling staan nauwgezet maatwerk en trilateraal overleg tussen de Vlaamse overheid, de provincies en de steden en gemeenten voorop. Ook de culturele sector zal nauw betrokken worden bij de overheveling.

IV. BIJLAGE: KOPPELING MET DE BEGROTING

Doelstelling	Begrotingsartikel
SD 1 Een duurzaam en geïntegreerd kunstenbeleid op lange termijn	HD0/1HE-I-2-AA/WT HD0/1HE-I-2-AD/WT HD0/1HE-I-2-AE/WT HD0/1HE-I-2-AF/WT HD0/1HE-I-2-AG/WT HD0/1HE-I-2-AI/WT HD0/1HE-I-2-AK/WT HD0/1HE-I-2-AN/IS HD0/1HE-I-2-AO/IS HD0/1HE-I-2-AP/IS HD0/1HE-I-2-AU/IS HD0/1HE-I-2-AV/IS HD0/1HE-I-2-AW/IS HD0/1HE-I-4-AJ/WT HD0/1HI-I-2-AL/WT
OD 1 Strategische visienota kunsten uitwerken met duidelijke prioriteiten en keuzes	
OD 2 Een dynamische invulling geven aan het nieuwe Kunstendecreet en de versnippering aanpakken	
OD 3 Positie van de kunstenaar duurzaam versterken met aandacht voor jong talent	
OD 4 Een dynamisch ondersteuningsbeleid voeren met voldoende ruimte voor projecten en vernieuwing en een evenwicht tussen productie en presentatie	
OD 5 Een geïntegreerd letterenbeleid	HD0/1HE-I-2-AX/IS
OD 6 Een geïntegreerd filmbeleid	HB0/1HC-I-2-AA/IS
SD 2 Ondernemerschap, alternatieve financieringsvormen en professionalisering in de culturele sector stimuleren.	
OD 1 Aandacht voor de economische waarde van cultuur	HB0/1HC-I-2-AB/WT
OD 2 Samenwerkingsverbanden stimuleren binnen en buiten de culturele sector	HB0/1HC-I-2-AB/WT HD0/1HE-I-2-AG/WT HD0/1HE-I-2-AI/WT HD0/1HE-I-2-AK/WT HD0/1HE-I-2-AN/IS HD0/1HE-I-2-AO/IS HD0/1HE-I-2-AT/IS HD0/1HE-I-2-AV/IS HD0/1HE-I-2-AU/IS HD0/1HE-I-2-AW/IS
OD 3 Alternatieve, private financieringsvormen exploreren en implementeren	HB0/1HC-I-2-AB/WT HD0/1HE-I-2-AF/WT HD0/1HE-I-4-AJ/WT HD0/1HE-I-5-AY/IS HD0/1HE-I-2-AG/WT

	OD 4 Cultural Governance als hefboom tot professionalisering van organisaties en bestuursorganen inzetten.	HB0/1HC-I-2-AB/WT
	OD 5 Het opdrachtgeverschap voor kunst in de publieke ruimte professionaliseren	
	SD 3 Investeren in culturele infrastructuur	
	OD 1 Investeren in cultuurpatrimonium in overleg met andere beleidsdomeinen en lokale overheden	HB0/1HC-I-5-AY/IS
	OD 2 Een inhaalbeweging maken op het vlak van het preventief onderhoud van de bestaande accommodaties	HB0/1HC-I-5-AY/IS HD0/1HE-I-2-AF/WT HD0/1HE-I-2-AN/IS
	OD 3 Ontwikkelen van een ondersteunend beleid voor innovatieve culturele infrastructuur	
	SD 4 Inzetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid als speerpunt	HD0/1HE-I-2-AB/WT HD0/1HE-I-2-AC/WT HD0/1HE-I-2-AE/WT HD0/1HE-I-2-AF/WT HD0/1HE-I-2-AG/WT HD0/1HE-I-2-AK/WT HD0/1HI-I-2-AL/WT HD0/1HE-I-2-I/WT HD0/1HE-I-2-N/IS HD0/1HE-I-2-O/IS HD0/1HE-I-2-T/IS HD0/1HE-I-2-U/IS HD0/1HE-I-2-V/IS HD0/1HE-I-2-W/IS HB0/1HI-I-2-AL/WT HBO/1HC-I-4-AE/WT
	OD 1 Vlaanderen positioneren als draaischijf voor talent en expertise van wereldniveau	
	OD 2 Onderhouden van culturele banden met prioritaire partners	
	OD 3 Maximaliseren van de dialoog tussen het Vlaamse en internationale beleidsniveau	
	OD 4 Ontsluiten van internationale financieringskanalen	
	SD 5 Het realiseren van culturele en maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk	
	OD 1 Prioriteit maken van een duurzame, digitale bewaring, ontsluiting en toegankelijkheid	HB0/1HC-I-2-AC/WT HC0/1HD-I-2-AH/WT HD0/1HE-I-2-AC/WT

	OD 2 Impulsen geven aan constante innovatie	HB0/1HC-I-2-AC/WT
	OD 3 Integrale digitale uitbouw van een lokaal cultuurbeleid als bijdrage tot e-inclusie in een vernieuwd samenspel tussen Vlaanderen en het lokale niveau	HCO/1HD-I-2-AH/WT
	OD 4 Stimuleren van nieuwe productie- en distributiemodellen die inspelen op de digitale realiteit	HB0/1HC-I-2-AC/WT
	SD 6 Leren door te participeren en participeren door te leren in een superdiverse samenleving	
	OD 1 Vanuit een integrale visie op cultuureducatie en cultuurparticipatie de beleidsinstrumenten optimaliseren op basis van en door implementatie van relevante onderzoeksresultaten en conceptnota's	HB0/1HC-I-2-AI/WT HD0/1HE-I-2-AA/WT HBO/1HC-I-2-AD/WT HCO/1HD-I-2-AE/WT
	OD 2 Verdere uitbouw van de culturele opdracht van de mediasector en de publieke omroep	
	OD 3 Inzetten op levenslang en levensbreed leren en bewaken van de aansluiting van de cultuursectoren bij de Vlaamse Kwalificatiestructuur en het EVC-beleid	HB0/1HC-I-2-AI/WT HCO/1HD-I-2-AC/WT HCO/1HD-I-2-AH/WT
	OD 4 Investeren in de relatie met het onderwijs als bevoorrechte samenwerkingspartner	HB0/1HC-I-2-AI/WT HCO/1HDI-2-AB/WT
	SD 7 Een langetermijnvisie ontwikkelen inzake de zorg voor en ontsluiting van cultureel-erfgoed in en voor Vlaanderen	HD0/1HE-I-2-AA/WT HD0/1HE-I-2-AB/WT HD0/1HE-I-2-AD/WT HD0/1HE-I-2-AC/WT HD0/1HE-I-4-AJ/WT HD0/1HE-I-2-AQ/IS HD0/1HE-I-2-AS/IS HD0/1HE-I-2-AT/IS HD0/1HE-I-5-AY/IS
	OD 1 Een meer collectiegericht ondersteuningsbeleid voeren en een gerichte uitbouw en beter beheer van de 'Collectie Vlaanderen'	
	OD 2 Uitbouwen van een door Vlaanderen geregisseerde depotwerking in functie van een haalbaar behoud en beheer van collecties	
	OD 3 Publieksgerichte samenwerking tussen erfgoedgemeenschappen en -instellingen actief stimuleren	
	OD 4 Efficiënte en effectieve inzet van cultureel-erfgoedconvenants	
	OD 5 Inzetten op cultureel erfgoed als factor voor duurzame economische ontwikkeling	

	OD 6 Internationale uitwisseling en netwerking op vlak van cultureel en immaterieel stimuleren	
SD 8	Inzetten op een dynamisch, toegankelijk en uitnodigend sociaal-cultureel, circus en amateurkunstenveld	HBO/1HC-I-2-AF/WT HCO/1HD-I-2-AA/WT HCO/1HD-I-4-AA/WT
	OD 1 Aanpassing van het beleidskader sociaal-cultureel volwassenenwerk tot een stimulerend instrument voor een sector in verandering	HCO/1HD-I-2-AC/WT HCO/1HD-I-2-AI/WT
	OD 2 Detecteren en valoriseren van voorbeeldwerkingen, experimenten en verenigingsvormen die een voortrekkersrol inzake diversiteit en culturele innovatie opnemen	
	OD 3 Onderzoek naar de draagwijdte van de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal	HCO/1HD-I-2-AD/WT
	OD 4 Verder ontwikkelen van het circusbeleid	HCO/1HD-I-2-AF/WT
	OD 5 Investeren in amateurkunsten als motor voor creativiteit en verbinding	HCO/1HD-I-2-AB/WT
	OD 6 Een werkbaar, gecoördineerd hedendaags vrijwilligersbeleid uitbouwen	
SD 9	Heldere ambitieniveaus en duidelijke meetbare doelstellingen voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap	HD0/1HE-I-2-AI/WT HD0/1HE-I-2-AN/IS HD0/1HE-I-2-AO/IS HD0/1HE-I-2-AU/IS HD0/1HE-I-2-AV/IS HD0/1HE-I-2-AW/IS
	OD 1 Naar een actualisering van de lijst van instellingen van de Vlaamse Gemeenschap	
	OD 2 Het KMSKA en het M HKA als expertisecentra en motoren voor een inhaalbeweging in het Vlaamse erfgoed- en museumveld	HE0/1HE-I-2-AR/IS HD0/1HE-I-2-AT/IS
SD 10	Naar geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en -instrumenten	
	OD 1 Intekenen op de Vlaamse toegevoegde waarde ten aanzien van het lokaal cultuurbeleid	HCO/1HD-I-2-AH/WT
	OD 2 Rol van de bovenbouw en van de koepels herdefiniëren en wegwerken van overlappingsen	
	OD 3 Monitoring, gegevensregistratie en -analyse verder uitbouwen	
	OD 4 Werk maken van de interne staatshervorming en de overheveling van de taken en bevoegdheden van de provincies	

V. BIJLAGE: REGELGEVINGSAGENDA

Titel van het initiatief	Status van het initiatief
Uitvoering Kunstendecreet	Lopend (cf. SD 1, OD 1)
Decreet Vlaams Intersectoraal Akkoord	Op te starten (cf. SD 2, OD 1)
Decreet tot in betaling geven van cultuurgooederen om te voldoen aan successierechten	In voorbereiding (cf. SD 2, OD 3)
Participatiedecreet	In voorbereiding (cf. SD 6, OD 1)
Decreet tot voorwaardelijke vrijstelling van successierechten voor topstukken	In voorbereiding (cf. SD 7, OD 1)
Uitvoeringsbesluit Topstukkendecreet	In voorbereiding (cf. SD 7, OD 1)
Cultureel Erfgoeddecreet	In voorbereiding (cf. SD 7, OD 1, SD 10, OD 1)
Decreet indemniteit tijdelijke bruiklenen	In voorbereiding (cf. SD 7, OD 6)
Decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk	In voorbereiding (cf. SD 8, OD 1)
Decreet Vlaamse Gebarentaal	In voorbereiding (cf. SD 8, OD 3)
Aanpassing uitvoeringsbesluit circusdecreet	In voorbereiding (cf. SD 8, OD 4)
Decreet Lokaal Cultuurbeleid	In voorbereiding (cf. SD 10, OD 1)
Besluit van de VR houdende wijziging van diverse besluiten wat betreft de opheffing van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Kunsten en Erfgoed en Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen en de integratie van taken in het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media.	In voorbereiding